REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURĬ de ANUNȚURĬ:
In Viena: la N. Dukes Nachf., Nux, Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik.
In Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 36).

„GAZETA“ iese în fiĕcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe sĕse luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe sĕse luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brașov *Administrațiunea*, Piața mare. Tĕrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe sĕse luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 c., pe trei luni 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 199.—Anul LXIV. Brașov, Sâmbătă 8 (21) Septemvrie. 1901.

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne, Sâmbătă, Nascerea Preacuratei Maria, ḑiarul nu va apăré până Luni séra.

In jurul steagului.

Cine ar fi creḑut înainte numai cu douĕ-ḑecĭ de anĭ, că starea politică a Românilor din acest stat va ajunge sĕ fiă atât de grea și asupritóre, cum este astăḑĭ.

Totuși Românii, când au înființat la conferența națională din 1881 partidul național român cuprinḑênd pe toțĭ fiiĭ nației nóstre din Transilvania. Bănat și Țéra ungurésca, au presimțit, că vor puté urma vremurĭ și mai furtunóse ca cele de atuncĭ și în acésta presimțire ei au căutat sĕ afle un mijloc, un talisman, care, orĭ-cât de turbat s'ar repeḑi valurile vremurilor asupra lor, sĕ-i ție la olaltă ca legațĭ într'un mănunchiŭ. Și acest mijloc, acest talisman a fost *solidaritatea* între frații de un sânge în tóte cestiunile lor de viață națională, ce au mărturisit'o sĕrbătoresce la acea memorabilă conferență.

Unirea între frațĭ a fost în tóte timpurile dorința cea mai ferbinte a Românilor de bine. Era decĭ lucru firesc, ca și Românii întruniți la 1881 sĕ fiă animațĭ de aceeașĭ dorință, îndată-ce și-au pus ca țintă lupta pentru libertatea și drepturile poporului român. Décă cu tóte astea bărbații întruniți în acea conferență au aflat de bine a da o formulare deosebită cerinței unității în acțiune numindu-o *solidaritate națională* și impunându-o fiă-cărui membru al partidului ca o călăuză sfântă în conlucrarea cu frații sĕi — au făcut'o acésta în firma convingere, că în situațiunea creată de sistemul de guvernare unguresc, Românii nu mai au sĕ alégă decât între aceea că séu sĕ se valoreze prin unitatea luptei lor pentru limbă și naționalitate, séu sĕ se espună de a fi desbinațĭ și risipiți ca făina orbului, devenind pradă lăcomiei cutropitorilor lor.

Ḑece anĭ de ḑile a mers crescênd pornirea salutară spre consolidarea partidului și a neamului. Cei ḑece anĭ din urmă însĕ au pus solidaritatea nóstră la probe grele, mărindu-se și înăsprindu-se tot mereu prigonirile adversare. Cu tóte acestea și cu tóte sguduirile periculóse în organismul partidului nostru național, cu tóte ḑcă în cele din urmă furia adversarilor s'a folosit de forța publică pentru a decreta mórtea acestui partid, totuși putem aḑĭ constata cu sufletul mângăiat, că ceea-ce au sădit la 1881 bărbații de încredere ai nației nóstre, n'a putut fi nimicit nicĭ de grindină, nicĭ de vijeliă, nicĭ de arșița sórelui. Sĕmînța cea bună și salutară trăesce și aduce și aḑĭ ródele sale, ér buruienile ce le-a aruncat mâna dușmană în holdă, împiedecă mult, ce-i drept, crescerea și desvoltarea acestor róde, dér nu le póte copleși.

Har Domnului, că tóte miseriile prin care am trecut în aceștĭ anĭ rĕi din urmă, n'au fost în stare sĕ sgudue în poporul nostru credința și speranța, că prin unitate în luptă își va puté salva esistența lui națională și astăḑĭ Românii noștri simt și vĕd, că numai printr'o frățéscă și comună conlucrare se pot mântui de îmbrățișarea mortală a adversarilor neamului lor.

Sĕ nu se mire nimenĭ, că după atâtea prigonirĭ și nedreptățirĭ, partidul nostru și conducerea lui a ajuns în starea întristătóre de aḑĭ. Provedința a vrut se ne mai pună încă odată la probă, ca sĕ ne convingem, că lupta pentru libertate și drepturĭ recere dela noi muncă, abnegare și sacrificii mult mai marĭ, de cât am creḑut.

Acum, suntem convinșĭ, li-s'au deschis ochii multora dintre noi, carĭ în credulitatea și naivitatea lor ș'au făcut ilusiunĭ, ce nu corĕspundeau cu starea adevĕrată a lucrurilor, că nu se póte dobêndi de-odată ceea-ce trebue eluptat cu multă grije și trudă palmac de palmac.

Nicĭ-odată și nicĭ într'o împrejurare orĭ cât de amenințătóre și asupritóre ar fi, nu e pierdută o causă drĕptă, care este susținută și apĕrată de ómenĭ hotărițĭ a aduce orĭ-și-ce jertfă pentru ea. Décă nu ne înșélă simțul nostru românesc, — și cum ni-ar puté înșela când acest simț mișcă tóte inimile Românilor de bine — atuncĭ poporul nostru se află într'un stadiu de trecere spre un period de luptă seriósă politică. In straturĭ largĭ se lățesce tot mai mult convingerea, că o ast-fel de luptă se impune.

Acésta convingere este, care ține pe Românĭ și în momentele de față legațĭ de olaltă. Ei vor afla calea, care sĕ-i țină în jurul steagului și cu ocasiunea alegerilor viitóre, deși puternicii ḑilei au pus scăluș în gura partidului național român, ca sĕ nu se pótă validita și ca Românii cu atât mai ușor sĕ fiă espușĭ uneltirilor, ce tind la desbinarea lor.

In aceste momente grele Românii își vor aduce aminte de isvorul, ce li-a dat puterea sĕ resiste până aḑĭ. Și acest isvor este *solidaritatea națională*, care va dăinui în mânia tuturor svîrcolirilor inimice și va duce causa română la isbândă.

Brașovul și alegerile dietale.

Brașov, 6/19 Sept. a. c.

De-o sĕptĕmână și mai bine se discută în organul săsesc de aicĭ „Kronstädter Ztg.“ și în fóia maghiară „Brassoi Lapok“ asupra viitórelor alegerĭ dietale în orașul și comitatul Brașovului.

Despre ce e vorba?

Sașii încă dela sfîrșitul lunei lui Iunie și-au pus candidații lor pentru tóte cele patru cercurĭ. Maghiarii pană acuma nu și-au pus nicĭ un candidat și acésta s'a tălmăcit așa, că ei n'au speranță de a reuși, de órece alegĕtorii sașĭ sunt în majoritate.

Dér étă ce s'a întêmplat. Intr'o bună diminéță ḑiarul șovinist din Clușiŭ „Ellenzék“ aduse o scire telegrafică, în care se ḑicea, că în cercul I electoral din Brașov, Maghiarii vor sĕ pună un contra-candidat, ca sĕ dobóre pe candidatul sas. Se mai ḑicea, că Maghiarii au mulțĭ alegĕtorĭ în acest cerc și că, *„décă vor reuși a câștiga și pe aligĕtorii valahĭ*, atuncĭ pot fi sigurĭ, că vor bate pe candidatul sas la alegere“.

Acéstă scire a produs svon între Sașĭ, fiind-că până atuncĭ nu se sciea nimic de candidarea unui Ungur. Indată „Kronstädter Ztg.“ a declarat de neadevĕrată scirea, că alegĕtorii maghiarĭ din cercul I al Brașovului ar fi în majoritate față cu Sașii; „Maghiarii“, ḑise, „pot ce-i drept sĕ mobiliseze mulțĭ alegĕtorĭ compușĭ din amestecătura de Maghiarĭ, Armenĭ, Jidovĭ, Țiganĭ și Nemți catolicĭ, dér cu tótă sforțarea nu vor puté ajunge la nicĭ un resultat, ceea-ce s'a dovedit și cu ocasiunea ultimei alegerĭ de deputat“.

Fóia maghiară la rêndul ei a desmințit scirea adusă de „Ellenzék“, că alegĕtorii maghiarĭ ar fi ținut o consfătuire și ar fi pus un candidat. S'a încercat apoi sĕ ia în zeflemea pe cei dela „Kr. Ztg.“, ḑicênd, că Maghiarii, cu tóte că Sașii s'au spăriat, nu vor pune contra-candidat. A certat apoi pe cei dela „Ellenzék“, că aduc astfel de scirĭ, carĭ chiar de ar fi adevĕrate, cu atât mai mult ar trebui tăinuite, ér nu sĕ fiă date în vileag; „corespondenții ḑiarelor maghiare și „Kr. Ztg.“ sĕ lase trebile acestea în grija conducĕtorilor maghiarĭ și sĕ dórmă liniștiți, căcĭ *aceștia vor sci, ce trebue sĕ facă*“.

Intr'aceea Sașii s'au pus pe lucru, ca sĕ-și asigure isbênda la alegere și „Kr. Ztg.“ a asigurat de repețite-orĭ, că pentru Sașĭ nu mai încape îndoiélă, că Maghiarii se mișcă și că vor pune un candidat al lor; cel puțin în cercul I de alegere, décă nu în amêndouĕ, ba Sașii pot fi pregătițĭ, că vor avé sĕ lupte cu vr'un candidat ungur chiar și în cercul Hĕrmanului.

Fóia comitetului maghiar (Brassói magyarság intézö bizottság) rĕspunde la tóte acestea cu „nite popa, nu e popa“, că Maghiarii nu s'au gândit a pune contra candidațĭ, dér vĕḑênd temerea ce o arată ḑiarul săsesc, par'că i-ar îndemna totu-și sĕ între în lupta electorală, și așa mai departe.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Aron Israel.

Tragediă din viața țĕranilor din Moravia.

După **I. Skalka.**

(Fine.)

Israel își beŭ și el păharul, apoi se scolă și ḑise ironic: „Va sĕ ḑică vrei sĕ cerĭ sfat dela slugă? Au nu d-ta eștĭ stăpânul? Ce ai nevoie de sfatul slugii — ce sfat bun póte sĕ-ți dea o slugă? Dér poțĭ sĕ facĭ, ce vrei, du-te și cere sfat dela slugă. Eu plec astăḑĭ de aicĭ, tot nu am nicĭ o afacere în sat, mĕ duc numai decât, ér d-ta poțĭ sĕ cauțĭ cele cincĭ-spre-ḑece sute de fiorinĭ, unde vrei. Sănĕtate bună, d-le Francisc“.

Jidovul se făcea, că vré sĕ ésă din casă. Francisc îl apucă de braț și ḑise cu glas rugător: „Mai stațĭ, d-le Aron, am sĕ vĕ dau tóte în arêndă, dér trebue sĕ-mĭ dațĭ întâiŭ pe Sura de nevastă!“

Jidovul nu mai vrea sĕ audă nimica de vr'o afacere și-și puse pălăria în cap. Pe urmă se așeḑă érăși la masă și ḑise prietinesce: „D-ta n'ai astêmpăr, d-le Francisc, de ce atâta zor? D-ta sciĭ, că Sura te iubesce, ce vrei mai mult? Haid' sĕ vorbim de afacere. D-ta îmĭ primescĭ sfatul. Bine, mâne mergem la notar, sĕ facem contractul și obligațiunea de cincĭ-spre-ḑece sute de fiorinĭ, pe urmă mergem la judecătoriă, plătim taxele și scriem casa și móra pe numele d-tale. D-ta vei fi atuncĭ stăpânul casei și al morii, ér Aron Israel arêndașul d-tale“.

După cum spusese Aron Israel, așa se și întêmplă. Francisc devenì stăpânul casei și al morii, ér Aron Israel arêndașul lui, dér frumósa moștenire nu mai era liberă de datorii. In cărțile funduare era încărcată cu suma de cincĭ-spre-ḑece sute de fiorinĭ.

După seceriș se mută Aron Israel cu Rebeca și cu Sura în casa liberată și luà asupra sa conducerea gospodăriei. Francisc trebuì sĕ se mute la móră, pentru-ca gura lumei sĕ nu o vorbéscă de rĕu pe Sura cea frumósă. În schimb însĕ avea voie sĕ șaḑă de vorbă cu Rebeca și cu Sura în odaia cea mare a birtului și sĕ se preumble prin grădină.

Cea dintaiŭ faptă gospodărésca a lui Aron fŭ sĕ gonéscă pe credinciósa slugă a Horăcesei, pe bĕtrânul Anton. „Eștĭ bĕtrân și nu mai poțĭ lucra“ ḑise jidovul cătră bietul Anton. „Fratele tĕu e proprietar în satul vecin, du-te la el sĕ te hrănéscă“.

Anton părăsì casa, unde a slujit cu credință din copilăriă și cu lacrĕmile în ochĭ se duse la fratele sĕu. Acesta însĕ nu era proprietar, ci jeleriu și om sĕrac, care adesea-orĭ nu scia de unde sĕ ia o bucățică de pâne pentru copiiĭ sĕi. Cu tótă sărăcia însĕ îl primì pe fratele sĕu și împărți cu dênsul, ce biată avea și el.

Bunăvoința și dragostea cu care l'a primit fratele, l'au înveselit pe Anton, dér gândul, că „tu eștĭ bĕtrân, nu poțĭ lucra și îi eștĭ spre greutate fratelui tĕu“, în curênd i-au prefăcut veselia în mâhnire așa, că își doria singur mórtea, ér părintele din ceriurĭ îi ascultà dorința nu peste mult. Încă nu se recoltase bine cartofii, când credinciosul sfetnic al Horăcesei era deja în mormênt.

Jupânésa Rebeca făcù cu ocasiunea preumblărilor o descoperire, care apăsà greu inima ei jidovéscă. Ea aflà, că Sura nu numai, că se pusese bine cu Francisc, după cum îi poruncise tatăl sĕu, dér că îl iubesce chiar. Ea o surprinse într'un rênd cum îi dădea lui Francisc o sărutare. Acésta nu se póte sĕ mérgă așa înainte.

Într'o séră, când Sura dormia, ḑise Rebeca cătră Aron: „Aronleben, Sura nóstră iubesce pe dobitocul ăla de țĕrănoiŭ. Eu nu pot sĕ fiu vecĭnic lângă dênsa. Cât de ușor 'i sĕ póte întêmpla o nenorocire frumósei nóstre copile. Sĕ dăm pe Sura într'un institut, la Brünn, unde îșĭ are și Kohn cel bogat din Holleschau copilele sale“.

„Rebekkaleben, tu eștĭ femeiă înțeléptă, Dumneḑeu sĕ-ți dea sănĕtate“, rĕspunse Aron, desmierdând pe Rebeca. „Sura sĕ se ducă la institutul din Brünn. Ea este fiica unui om bogat și trebue sĕ capete o crescere alésă“.

O sĕptĕmână după acéstă convorbire, Rebeca sĕ duse cu Sura la Brünn. După câte-va ḑile Rebeca se întórse singură la Hurca.

Disparițiunea Surei aduse o adevĕrată nenorocire pe capul amoresatului Francisc. Părechia jidovéscă îl mângăia în douĕ moduri. Rebeca îl asigura pe Francisc, că Sura trebuia sĕ fie dusă într'un institut: „Sura nu avea cultură“, ḑicea ea, „abia

PCU Cluj / Central University Library Cluj

Cum stă acum lucrul în adevĕr? Saşii avênd majoritatea alegĕtorilor în tóte patru cercurilor şi stând faţă numai cu Maghiarii, vor învinge de sigur. Maghiarii numai atuncĭ ar avé óre-care speranţă de-a puté reeşi în vre-un cerc, *décă s'ar alătura la consorţiul maghiaro-jidano-armenesc şi alegĕtorii românĭ.*

Firesce, că de-o ast-fel de alăturare nu póte fi adĭ vorba; mai întâiŭ nu póte fi vorba din punctul de vedere naţional-românesc şi apoi din tóte cele-lalte puncte de vedere.

Cu tóte că despre acésta puteau sĕ-şĭ dea sémă şi cei dela „Brassói magyarság intezö bizotság", totu-şĭ vedem, că foile din Cluşiŭ şi Peşta au destăinuit planul „maghiarimei" braşovene, de a întra în lupta electorală, pe care ar puté-o decide numai „voturile Valahilor".

Fóia colectivităţii maghiaro-jidano-armeno-nemţéscă s'a încercat sĕ nege şi sĕ ascundă acest plan. Acum de-odată însĕ ne vine scirea din isvor sigur, că agenţii maghiaro-jidanĭ umblă de câte-va dile printre alegĕtorii noştri românĭ, ca sĕ-i câştige pentru o „luptă comună" împotriva Saşilor, sĕ-i îndemne sĕ-şĭ vîndă votul pentru candidaţii lor şoviniştĭ, pentru-ca apoi reuşind sĕ fiă ales vre-unul din ei, acesta sĕ mérgă în dietă şi sĕ céră acolo în gura mare ştergerea legii de naţionalităţĭ şi nimicirea acelor Românĭ „agitatorĭ", carĭ cutéză a pretinde drepturĭ şi pentru naţia românéscă.

Nu e şagă ce spunem. Cei-ce, în fóia comitetului maghiar din Braşov înjurau pe preoţii românĭ din Scheiŭ şi din Braşovul-vechiŭ şi-i calumniau, că au aţiţat în bisericĭ de pe amvon în contra Jidovilor; ceice întot-déuna au fost cei mai înverşunaţĭ duşmanĭ ai causelor nóstre românescĭ, nu se ruşinéză a încerca acum sĕ umble după voturile alegĕtorilor noştri şi sĕ-i îndemne a-se rupe de naţiunea lor, venind în ajutorul inimicilor ei de mórte.

Suntem siguri însĕ, că uneltirile agenţilor maghiarimei braşovene pentru a depărta pe alegĕtorii românĭ dela datoria lor naţională, care i-a ţinut până acuma uniţĭ, în strînsă solidaritate — aşa că dela conferenţa naţionala dela 1881 încóce nicăirĭ Românii nu au fost mai solidarĭ şi nu au păstrat disciplina naţională mai mult ca Românii din oraşul şi comitatul Braşovului — suntem siguri, dicem, că aceste uneltirĭ îndrăsneţe, nu vor reuşi a duce desbinarea în şirurile lor.

Şi ca sĕ nu pótă reuşi adversarii noştri de a amăgi prin vorbe ademenitóre orĭ chiar prin ameninţărĭ şi numai pe unii dintre alegĕtorii noştri, cerem şi pretindem, în interesul causei, dela fruntaşii poporului sĕ fiă cu ochii în patru şi sĕ-i ferésca prin sfaturĭ bune şi înţelepte de a nu cădé în cursa, ce li-se pune.

Românii n'au sĕ s'amestece în treburile interne şi în certele Saşilor şi ale Maghiarilor, ci trebue sĕ-şĭ vadă de propriele lor interese naţionale, carĭ pretind sĕ respecteze hotărîrile conferenţelor partidului naţional român.

Insulta, ce se face alegĕtorilor românĭ prin propaganda în favorul candidaţilor ungurĭ, trebue respinsă cu indignarea şi dispreţul ce-l merită.

Revista politică.

Sunt numai vre-o 10—12 dile şi *alegerile dietale* îşĭ vor lua începutul în ţéra întrégă. D-l Szell dice, că ele vor fi „curate", faptele şi întêmplările dilnice însĕ îl desmint straşnic. Corteşirĭ, presiunĭ, mituirĭ, tratărĭ cu mâncărĭ şi beuturĭ se fac şi acum ca şi la alegerile de sub Banffy, căcĭ „obştea" maghiară a rĕmas tot cea veche şi domnii „candidaţĭ" sunt departe de a-şĭ fi schimbat năravul. Numĕrul acestor candidaţĭ cresce ca nisipul mării; sunt cercurĭ în carĭ candidéză câte trei cu acelaşĭ program, fiă-care aspirând sĕ ajungă el la ólele cu carne. Am puté dice, că candidaţii guvernamentalĭ sunt aceia, carĭ adĭ mai ales cutreeră în ruptul capului văi şi câmpii şi tot ei sunt, carĭ mai puţin îşĭ bat capul cu legile şi ordonanţele ministeriale, carĭ glăsuesc despre „alegerile curate". Ómenii vechiului sistem sunt de-abinele stăpânii situaţiunei şi în era de faţă, deosebirea e numai, că lucréză şi agitéză cu ceva mai multă prevedere, găsesc însĕ fel de fel de torme pentru a-şĭ duce la bun sfîrşit meşteşugul cumpĕrării de suflete. N'o spunem numai noi acésta, o spun şi o ciripesc pe tóte gardurile foile ungurescĭ înseşĭ, carĭ dilnic aduc dovedĭ noue în ce privesce călcarea legii prin mituirĭ şi presiunĭ.

*

Foile carĭ jură în programul lui Coloman Szell se prefac a-se nelinişti grozav, că în urma alegerilor „libere" şi „curate" se vor deschide largĭ porţile dietei din Peşta şi pentru *naţionalităţile nemaghiare.* Étă ce scrie, de pildă. una din gazetele carĭ stau aprópe de guvern: „Incetarea mituirii şi a presiunei oficiale încurajéză naţionalităţile de a păşi în activitate. Éraşĭ audim despre partide şi candidaţĭ naţionalişti. Că vor ajunge óre în parlament, e tot aşa de *îndoios* ca şi opintirea social-democraţilor. Chiar de ar succede ultraiştilor a câştiga 1—2 mandate, nu vedem în acésta un pericul mai mare pentru Ungaria, decât în pasivitate. Cu tóte acestea e de lipsă *sĕ fim pe pază,* nu cumva unitatea statului şi a naţiunei viitóre sĕ fiă paralisate prin tendinţele naţionaliste!"

Cu alte cuvinte, fóia szellistă spune, că Maghiarilor nu le pasă, décă 1—2 deputaţĭ naţionalişti ar întra în dietă, dér ca întrarea acestora sĕ fiă făcută imposibilă, provócă „naţiunea" sĕ fiă pe pază, ca nu cumva nisuinţele naţionalităţilor sĕ paraliseze nisuinţele maghiarismului violent.

*

După întêlnirea dela Danzig între împĕratul Wilhelm şi Ţarul Rusiei, şi după visita Ţarului în Francia, despre care raportăm mai jos, se vorbesce de o *întêlnire între Majestatea Sa monarchul nostru şi Ţarul* în Spala séu Skiernievice. Scirea despre intêlnirea acésta o dă diarul „Lokalanzeiger" din Berlin, şi se dice că întêlnirea va fi în Octomvrie.

Ţarul în Francia.

Alaltăerĭ în 18 Septemvrie n. s'a întêmplat în Dunquerque, în largul mării, întêlnirea Ţarului Rusiei cu preşedintele republicei francese. Căpetenia statului frances a mers înaintea Ţarului pe vasul „Cassini", care întêlnindu-se cu yachtul rusesc „Standard", *Loubet* a trecut pe vasul rusesc, ca sĕ salute pe óspeţii imperialĭ. Intêlnirea a fost din cele mai cordiale. Ţarul era sĕ întórcă visita pe vasul frances „Cassini", dér preşedintele Loubet însuşĭ l'a rugat, sĕ rĕmână pe yachtul „Standard", fiind-că marea e agitată şi n'ar vré sĕ se espună. Astfel după revista flotei, vapórele „Cassini" şi „Standard" au ancorat în Basin de Commerce. Ţarul şi Loubet au putut debarca numai o oră mai târdiu.

Indată-ce yachtul „Standard" a apărut la orizont, de pe corăbiile francese s'au audit strigărĭ de „Trăéscă împĕratul", „Trăéscă Rusia!" Ruşii au rĕspuns salutând militărésce şi musica cânta „Marseillaisa".

La debarcare familia imperială ruséscă a fost întêmpinată de preşedintele *Loubet,* de miniştri, de ambasadorul rus, de senatorĭ, deputaţĭ şi de şefii departamentelor. Mai întâiŭ a debarcat împĕrătésa *Alexandra,* după ea Ţarul *Nicolae,* Loubet a sărutat mâna împĕrătesei şi a strîns mâna Ţarului. Apoi preşedintele Loubet a presentat Ţarului pe miniştri şi pe ceilalţĭ dignitarĭ. Primarul a întins Ţarului pâne şi sare, ér Loubet a oferit Ţarevnei un buchet de florĭ. După acésta preşedintele Loubet a oferit împĕrătesei braţul şi Suveranii ruşĭ au fost conduşĭ în locuinţa, ce li-s'a aranjat în localităţile camerei de comerciu.

La $2^3/_4$ óre s'a dat un dejun în onórea Ţarului şi Ţarewnei. Aicĭ, în mijlocul atenţiunei generale, preşedintele *Loubet* a rostit următorul toast:

„Sire! In numele Franciei, care „audind, că veţĭ sosi aicĭ şi-a dat mai „înainte espresiune bucuriei sale prin con„silierii departamentelor, rog pe Majesta„tea Vóstră sĕ primiţĭ cordiala nóstră sa„lutare. In visita acésta, căreia ca şi mai „înainte cu cincĭ anĭ îi dă atâta farmec „presenţa Maj. Sale Împĕrătesei, republica „francesă vede o dovadă a bunelor raporturĭ „dintre noi, dobândite cu ocasia primei pe„trecerĭ aicĭ. Ţéra întrégă este cu atât „mai mult mişcată, cu cât *acéstă nouă vi„sită privesce mai ales armata şi marina ei.* „Şi una şi alta sunt obiecte de constantă „îngrijire şi ţéra scie, că sub scutul lor în „siguranţă şi cu demnitate póte sĕ se de„dice muncei roditóre neîntrerupte. Ova„ţiunile de carĭ s'au făcut părtaşĭ marinarii „noştri sémănă cu acele cu carĭ ţar saluta „orĭ-cine din Francia pe părechea domnitóre „a acelei naţiunĭ marĭ, pe care o légă cu „naţiunea nóstre *simpatii comune şi intere„sele armonice ale politicei guvernelor nóstre „din di în di mai intime.*

„Sire! Guvernul frances e pătruns „de adêncă gratitudine pentru onórea de „care-l împărtăşiţĭ acum şi când tălmăcesc „aceste sentimente, ridic paharul pentru „gloriósa domnia a Majestăţii Vóstre şi în „sănătatea Majestăţii Sale împĕrătesei, a „familiei domnitóre şi a marinei rusescĭ, „care numai erĭ s'a înfrăţit cu marina nóstră în apele Estremului Orient".

Cuvintele preşedintelui au făcut o adêncă impresiune asupra celor de faţă. Ţarul *Nicolae* rĕspunse:

„Impĕrătésa şi eu simţim o deosebită „bucuriă, că am venit éraşĭ în Francia şi „că putem petrece în mijlocul naţiunei „*amice* şi *aliate.* Primirea simpatică, ce ni„s'a făcut, *ne-a mişcat adênc. Am admirat „cu cea mai mare satisfacţiune stralucita es„cadră nordică.* Vĕ datoresc sinceră recu„noscinţă, D-le preşedinte, pentru-că la „venirea mea în apele francese, mi-aţi „arătat acest tablou pompos. Ridic paha„rul meu pentru marina francesă, care s'a „înfrăţit cu a mea în apele Estremului „Orient, pentru sănătatea D-vóstre, d-le pre„şedinte, şi pentru Francia întrégă".

Cuvintele Ţarului au fost primite cu mare plăcere.

După dejun Suveranii ruşĭ cu preşedintele Loubet şi suitele au plecat pe un tren espres la Compiegne, sosind acolo séra la 8 óre.

„Ungaria a Maghiarilor".

— Elegie. —

Contele Károlyi a fost cel dintâiŭ, care a lansat acéstă devisă în mijlocul luptelor politice electorale. Aceste cuvinte le-a scris în scrisórea sa adresată alegĕtorilor din Göncz, cu aceste cuvinte şi-a încheiat

---

scia cetì şi scrie, ér socotì nu scia de loc; de acestea are nevoie, ca femeiă".

Mângăierea lui Israel era materială, dér mai îmbelşugată şi mai reuşită. Aron nu se ducea Sâmbăta, cum făcea Horăcésa, la Leipnik, sĕ facă cumpĕrăturĭ, ci Vineria. Sâmbăta era „şabes", Aron nu făcea nimic el cinstea „şabesul" cu sfinţenie, deşi de altminterĭ făcea multe lucrurĭ oprite de Talmud.

Aşa-dér Aron se ducea în fie-care Vinere la Leipnik, ér Francisc, avênd în buzunar banĭ de ajuns, mergea şi el cu Aron. În Leipnik Aron îşĭ umbla după treburile sale, ér Francisc după plăcerile sale. Într'o Vinerĭ rĕmase în Leipnik, de unde se duse la Olmütz şi Kremsier şi se întórse acasă peste două sĕptĕmânĭ cu buzunarele góle.

Până colo în érnă, Francisc mereu făcea asemenea escursiunĭ. Cum sosì însĕ érna, se lăsă de ele şi petrecerea lui cea mai mare era sĕ umble prin birturile de prin satele vecine, unde bea şi juca cărţĭ cu ţĕranii şi înainte de a se sfîrşi iérna, arênda de pe anul întâiŭ o şi tocase tótă.

În primăvară îl lovise un dor de Sura cea frumósă şi se rugă de Rebeca, sĕ mérgă cu dênsul la Brünn. „Trebue sĕ vĕd pe Sura", dicea el cătră Evreică, „altfel mĕ îmbolnăvesc!"

Rebeca cea grasă însĕ dicea în gândul sĕu: „Du-te dracului ţĕrănoiŭ spurcat", ĕr ca sĕ audă şi el dicea: „Fetele din institut nu pot primi, decât pe părinţii lor. Sĕ ésă în oraş n'au voie. Ce sĕ cauţĭ atuncĭ la Brünn? Nimica. Ai răbdare şi o sĕ vină timpul revederii mai curênd, decât ai crede".

Şi Francisc avea răbdare şi petrecŭ primăvara şi vara ca şi anul trecut, ér când sosì tómna nu mai avea nimica nicĭ din arênda pe anul al doilea.

Jidovilor li-se părea însĕ, că Francisc cheltuesce prea puţin. „Décă merge aşa încet", dicea el cătră Rebeca, „atuncĭ vom încărunţi aicĭ şi casa încă tot nu va fi a nóstră".

O adevĕrată spaimă le pricinui Francisc, când deodată îşĭ schimbă modul de viéţă şi nu mai umbla haimana prin sate. Póte nu mai găsia nicĭ o distracţie pe acolo. Francisc devenì ursuz şi nu plecà la Leipnik, cu tóte că Aron îi dăduse parale. El mergea numai din când în când câte la un birt din vecinĭ, juca popicĭ, bea puţin şi venia tot-déuna de vreme acasă.

Când Francisc rĕmânea acasă, petrecerea lui cea mai mare era sĕ-şĭ aprindă o ţigară şi sĕ şédă în dosul şurii, unde trierau grâu cu doi cai. Tótă diulica se uita la cai şi la ómenĭ.

Lucrul acesta însĕ nu le plăcea jidovilor. „Ce trebue sĕ scie gogomanul, cât grâu avem?" îşĭ gândia Aron şi căuta căi şi mijlóce, cum ar puté înlătura pe Francisc?

Francisc îi dădŭ nu peste mult singur mijlócele. Într'o di venì éraşĭ în grădină, în dosul şurei, se aşedà lângă trierătorĭ, aprinse o ţigară şi aruncà chibritul dela sine, până încă nu era stins.

De-odată se repedì Aron la el strigând: „Vrei sĕ aprindĭ şura? Ea este plină de grâu, şi grâul estea al meu. Haide, plécă de aicĭ! Jidovul vĕdŭ însĕ acum, că a mers prea departe în mânia sa, de aceea se apropià éră cu prietenia de Francisc şi dise linguşindu-se: „D-le Francisc, d-ta te plictisescĭ aicĭ; tómna este timpul cel mai plăcut pentru călĕtoriĭ. Până acuma n'ai vĕdut nimica din lume. D-ta mai ai de încassat opt sute de fiorinĭ din arêndă. Îţĭ dau banĭ, sĕ facĭ o călĕtoriă la Viena, la Pesta, unde-ţĭ va plăcea. Îţĭ dau scrisorĭ de recomandaţie la prietenii mei din Viena, Pesta. Te vor primi bine, vei petrece minunat."

Francisc a aflat în plictiséla sa, că sfatul jidovului ar fi bun. El băgà opt sute de fiorinĭ în buzunar şi două scrisorĭ de recomandaţie, din care una cătră Jacob Gold în Viena, ér cealaltă cătră Isac Bengold în Budapesta şi într'o bună di părăsi Hurca.

În Viena Francisc fŭ primit cu braţele deschise de cătră Jacob Gold şi fiiul sĕu. Il duceau la teatru, la Ronacher şi prin societăţĭ alese, unde se jucau cărţĭ. Într'o lună a isprăvit Francisc toţĭ banii şi îi scrise lui Aron sĕ-i trimiţă alţii.

Diua, în care sosì scrisórea lui Francisc în Hurca a fost o di de sĕrbătóre pentru Aron şi femeia sa. „Acuma încep datoriile" strigà cu bucuriă Aron Israel, de acuma este casa şi móra a nóstră, Dumnedeu sĕ ţină sănĕtósă pe Sura!"

Aron nu se prea grăbia sĕ rĕspundă la scrisóre. Abia după trei dile se puse la masa de scris şi scrise: „Stimate d-le Fran-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

discursul sĕu electoral pronunțat mai dĕunădĭ în numitul oraș.

Ce însemnéză aceste cuvinte? In potriva cui sunt îndreptate?

Nimenĭ nu le-a tâlcuit pe față, nicĭ chiar autorul lor nu le-a esplicat mai pe larg și cu tóte acestea tótă lumea scie, că devisa lui Károlyi este îndreptată în potriva acelor óspețĭ nepoftițĭ, carĭ se năpustesc în țéră prin stîmtórea dela Vereczk, respândind în jurul lor miros de usturoiŭ și sărĕcirea populației băștinașe.

Ei invadéză în țéră, ca într'un pământ al făgăduinței, vin lihnițĭ de fóme și peste cățĭ-va anĭ devin proprietarĭ de fabricĭ și de pămênturĭ, dictatorĭ în politică și în afacerile țĕrii, stăpânĭ pe consciențe și diriguitorĭ ai opiniunei publice.

În timp ce ei se strecóră pe strîmtórea dela Vereczk și pe alte strîmtorĭ, — Rutenii și Slovacii, ba chiar înșișĭ Maghiarii sunt silițĭ sĕ ia lumea în cap, căutându-șĭ o nóuă patrie, dincolo peste oceanul atlantic, unde îi aștéptă de multe-orĭ fómea și desperarea.

Popórele, carĭ au udat pămêntul țĕrii cu sudorĭ și cu sânge, sute de anĭ, trebue sĕ plece și în locul lor vin speculanții, deprinșĭ a trăi din înșelătorii și încetul cu încetul se așédă pe grumadii țĕrii, oprindu-i respirația.

Până acuma șoviniștii ungurĭ îi primiau cu brațele deschise, căcĭ vedeau în ei un element aliat în potriva naționalităților, cei mai valoroșĭ promovătorĭ ai utopiei lor descreerate, maghiarisarea tuturor popórelor nemaghiare.

Mai sunt și astădĭ încă mulțĭ printre șoviniștĭ, carĭ, otrăvițĭ de scrierile falsificatorilor de opinia publică, tot mai urmăresc visul lor nebun în tovărășia scribilor veneticĭ, — dér nu e mai puțin adevĕrat, că bărbatĭ serioșĭ au început sĕ vadă prăpastia adêncă, ce au săpat'o singurĭ și îngrozițĭ de ruina economică provocată cu ajutorul lor propriu strigă:

„Ungaria a Maghiarilor!“

Da, „Ungaria a Maghiarilor“ acuma, și nu e departe, ba e fórte aprópe timpul, când îșĭ vor modifica lozinca, spunênd pe față: „Ungaria a popórelor ei băștinașe!“ – Dér óre nu va fi prea târdiu?...

Acuma au început sĕ vadă, că chiar și simulacrul de patriotism cu care i-au orbit acei speculanțĭ până acuma, n'a fost decât o mare minciună și cu durere constată un diar cotidian din Budapesta într'un numĕr mai recent, că un archimilionar, venit aicĭ ca calfă de morar, astădĭ refusă a depune jurămêntul de cetățén, ér femeia și-o trimite în strĕinătate sĕ dea nascere copiilor acolo, ca sĕ nu fiă silițĭ a deveni cetățenĭ ungurĭ.

N'ar fi fost nevoie de esperiențe atât de triste, făcute pe socotéla proprie, ca sĕ ajungă Maghiarii la o convingere mai bună. Sĕ fi citit numai istoria altor țĕrĭ, ca d. e. a Franciei, ale cărei esperiențe de 100 de anĭ îțĭ dau așa dicênd cu degetele în ochĭ și servesc ca un esemplu înspăimântător pentru tóte popórele ahtiate de prietenia și alianța unor imigranțĭ de talia acelora, carĭ străbat în țéră prin strîmtórea dela Vereczk.

O....

Anarchismul.

Vĕdênd desele atentate, ce se comit din partea anarchiștilor în potriva capetelor încoronate și a șefilor de state, cum e de esemplu președintele unei republicĭ, mulțĭ se vor fi întrebând, care este pricina acestor lucrurĭ criminale? Ce este anarchismul?

Cuvêntul anarchism este cuvênt luat din limba grecéscă, căcĭ mai tóte numirile ce se întrebuințéză în sciință, în medicină, la farmacie etc. sunt luate orĭ din limba grecéscă orĭ din cea latinéscă. Așa și în societatea omenéscă, când se ivesce vre-o mișcare nouă și trebue să i-se dea nume, tot la limbile aceste vechĭ alergăm.

Pe grecesce *archos* însemnéză domn, *archia* însemnéză domnie, ér particula *an* este negativa, care pe românesce se póte traduce cu „fără“. Anarchia prin urmare însemnéză „fără domnie“, „fără stăpân“, „fără cap“. Cu alte cuvinte o stare de lucrurĭ, unde nu poruncesce nimenĭ și unde nu ascultă nimenĭ.

Și e bine potrivită numirea acésta pentru ómenii, cum a fost Caserio, care a omorît pe președintele republicei francese, Sadi-Carnot, pentru Lucheni care a omorît pe Impĕrătésa și Regina Elisabeta, pentru Bresci, care a omorît pe regele Umberto și pentru Czolgos-Nieman, care a omorît pe Mac-Kinley.

Pentru-că ómenii aceștia în adevĕr nu vréu sĕ recunóscă nicĭ șef, nicĭ ordine și regulă în societatea omenéscă, nicĭ poruncă nicĭ ascultare.

Cu drept cuvênt i-am puté așa-dér considera de nebunĭ, căcĭ dór' asta o scie și un copil cu mintea sănĕtósă, că în lume nicĭ cel mai mic lucru nu póte esista fără ordine, și nicĭ o societate fiă mică, fiă mare, nu póte trăi fără sĕ aibă un diriguitor, care sĕ poruncéscă și organe, care sĕ-l asculte.

Dér ce i-a îndemnat pe aceștĭ descreerațĭ, ca sĕ se facă anarchiștĭ?

De-o parte sĕrăcia, pe care nu caută sĕ o îndepărteze prin muncă seriósă, căcĭ décă ar munci ca lumea, atuncĭ n'ar mai avea timp sĕ se gândéscă la averile altuia și sĕ-iródă pisma la inimă, de altă parte lipsa de crescere religiósă; care ne asigură cea mai mare mângâiere în orele de nĕcasurĭ. Ei bine, ei n'au mângâierea acésta, ei biserica nu o cercetéză, ci stau mai mult la cârciume și în loc de adevĕrurile vecĭnice ale Mântuitorului, ascultă și cetesc scrierile ómenilor rĕtăcițĭ.

Aceste scrierĭ s'au înmulțit în timpul din urmă ca ciupercile după plóie. Căcĭ sĕ nu crédă cine-va, că nu sunt și ómenĭ cu carte, carĭ sunt anarchiștĭ. Aceștia se pun de scriu fel de fel de teorii, în care cer desființarea și rĕsturnarea societății așa cum este ea astădĭ, sĕ nu aibă adecă nimenĭ proprietate privată; nicĭ legislațiune, nicĭ justiția, nicĭ poliția sĕ nu fiă, ci sĕ fiă un fel de comunism anarchistic, în care cum am dis mai sus, sĕ nu fiă nicĭ cine sĕ poruncéscă, nicĭ cine sĕ asculte.

Cel dintâiŭ, care a propagat principii anarchiste a fost Francesul *Proudhon*, care a murit la 1865. Dela el se trage faimósa dicală, că „*Proprietatea este furt*“.

Adevĕratul întemeiator al anarchismului a fost însĕ Rusul *Bakunin*, care a murit la 1876.

Dintre cei ce trăesc astădĭ cel mai însemnat este *Krapotkin*, un alt Rus și încă principe de nascere. Sĕ-țĭ facĭ cruce când audĭ asemenea lucrurĭ! Bine înțeles, el neputându-șĭ propaga ideile în țéra lui, s'a mutat în Anglia, unde póte trăi în libertate mai mare, cât timp nu trece marginile bunei cuviințe.

Tot aicĭ trăia și anarchistul Ioan *Most*, care însĕ a fost închis într'un rênd pe un an și jumĕtate, fiind-că scrisese, că ar fi lucru legal sĕ asasineze cineva pe Țarul rusesc. De-atuncĭ a trecut în America, unde redactéză un diar în limba nemțéscă întitulat „Die Freiheit“ (Libertatea). Acuma, cu ocasiunea asasinării lui Mac-Kinley a fost din nou arestat. In America trăesce și anarchistul italian *Malatesta*, împreună cu alțĭ tovarășĭ ai sĕi, primejdioșĭ ca nisce cânĭ turbațĭ.

Dintre cei mai puțin primejdioșĭ trăiesc câte-va mii în Londra. Intre aceștia sunt mulțĭ Jidovĭ, emigrațĭ de prin Rusia, Polonia și unii chiar și din România. De altfel unii spuneau, că și Czolgosz-Neiman precum și prietena sa Goldman Ema și tipograful Isac, carĭ au fost arestațĭ acum în America, ar fi tot Jidovĭ. Noi însĕ nu ne putem pronunța, decât o bănuélă, judecând adecă după numele lor.

Pe noi Românii ne-a ferit Dumnedeu până acum de n'am avut anarchiștĭ printre noi, afară póte de nisce tinerĭ rĕtăcițĭ din țéra românéscă, ale căror nume nicĭ nu-le pomenim, căcĭ sperăm, că încurênd se vor întórce dela rĕtăcirile lor.

Aveam de gând sĕ povestim tot în articolul acesta câte ceva și despre *socialism*, mai ales, că cu alegerile, ce se apropiă am cetit prin diarele ungurescĭ, că diferițĭ candidațĭ, cu numele de Max Kaufmann și Max Schwarz etc. colindă prin unele părțĭ locuite de românĭ.

Dér acuma ne mai avênd loc, vom vorbi despre socialism în numĕrul viitor, décă vom fi sănĕtoșĭ.

Delaletca.

SCIRILE DILEI.

7 (20) Septemvrie.

Studenții românĭ la Atena. Dumineca trecută am adus scirea despre visita studenților românĭ la Atena. De atuncĭ diarele din România în fiă-care di ne aduc detailurĭ despre primirea cordială, de care au fost împărtășițĭ studenții în tóte părțile. Grecia fiind un loc classic de cultură veche, acolo sunt multe lucrurĭ de vĕdut, ca d. e. zidirile vechĭ monumentale, admirate de tótă lumea și rĕmase de pe vremile antice, despre carĭ atâtea citim prin cărțĭ și învĕțăm la școlă etc. Ei bine, tóte acestea nu se pot vedé în timp așa de scurt. Étă de ce studenții nicĭ astădĭ nu s'au întors. Vorba e, că unde te primesc cu florĭ și parfumurĭ și cu îmbrățișărĭ, de acolo nu plecĭ bucuros. Și studenții românĭ așa au fost primițĭ la Atena.

Administratorul tractului Clușiŭ. Aflăm, că în locul decedatului paroch și protopop al Clușiului Laslo, a fost numit administrator protopopesc și parochial preotul-cooperator d-l Ștefan *Roșian* în ședința consistorială archidiecesană din 3 l. c. Numirea d-lui Roșian în acest post este împlinirea dorinței credincioșilor. D-l Roșian e și absolvent în drept a fost aplicat la tribunalul din Têrgu-Mureșului și candidat de advocat, ast-fel, că dênsul nu e numai un bun păstor al turmei sale cuvêntătóre, ci și un povĕțuitor în a-le justiției.

O propunere pentru „Asociațiune.“ Din Arad primim următórea propunere, pe care o recomandăm atențiunei comitetului „Asociațiunei“ nóstre:

„Fabrica de chibriturĭ din Timișóra a făcut mai anii trecuțĭ societății „*Emke*“ propunerea de a vinde chibriturĭ cu eticheta numitei societățĭ și i-a oferit 5% din venit, décă membrii societății vor face propagandă pentru asemenea chibriturĭ. Anul trecut „Emke“ a încasat 2000 cor., ér anul acesta 10.000 coróne numai dela fabrica din Timișóra. — O mare fabrică de hârtiă a făcut de asemenea propunerea, că va da 5% din venitul sĕu fondului *Eötvös* al învĕțătorilor maghiarĭ, décă aceștia vor face propagandă pentru hârtia eșită din acéstă fabrică. Fondul Eötvös încasséză an de an câte-va mii de coróne pe acéstă cale. — Décă fabrica din Timișóra vinde chibriturĭ cu eticheta „Emke“ mai cu sémă în ținuturile locuite de Românĭ, óre n'ar fi ea bună bucurósă a pune eticheta „Asociațiunei“ nóstre culturale, în schimbul unuí sprijin din partea nóstră? Nu s'ar găsi óre și vr'o fabrică, care sĕ dea 5% din venitul ei în schimbul propagandei, ce i-am face pentru fabricatele ei provĕdute cu marca Asociațiunei?“ El.

Din temnițele poliției. Diarul „Nagyvárad“ de Miercurĭ scrie despre maltratările comise față cu un Român de către po-

---

cisc! D-ta scii, că la plecarea d-tale ți-am dat ultimul rest din arêndă. Fiind-că însĕ casa d-tale aprópe nu-i încărcată cu datorii eu tot v'așĭ trimite banĭ. Însĕ nu am. Décă vrei banĭ, sĕ te ducĭ la Pesta. Isac Bengold tot-déuna are banĭ. I-am scris sĕ-țĭ împrumute, cât vei cere. Mergĭ așa-dér la Pesta și spune din partea mea complimente lui Isac Bengold“.

Ce era de făcut? Se duse la Pesta. Iacob Gold îi împrumută pentru călĕtorie o sută de fiorinĭ. În Pesta fù primit de Isac Bengold tot așa cu brațele deschise, cum fusese și în Viena de Jacob Gold.

A doua di se duse Isac Bengold cu Francisc la un notar. Acolo iscăli el o hârtie — Isac Bengold îi dicea obligație — și căpĕtă dela Isac Bengold opt sute de fiorinĭ în numerar.

„Obligația sună pentru o miiă de fiorinĭ“ dise Isac Bengold. „A nóua sută o trimit lui Jacob Gold la Viena, ér a decea merge pe cheltuelĭ și procente“.

Bunul Francisc nu mai întreba așa mult ce sĕ face cu cele dóuĕ sute. El avea acum érășĭ banĭ, ér amabilul Isac Bengold era neobosit în căutarea de petrecerĭ, unde sĕ-l ducă și pe Francisc. In Pesta lui Francisc îi plăcea mai bine, decât în Viena, dér și banii se cheltuiau mai repede, decât în Viena. La începutul lui Ianuar Francisc nu mai avea, decât atâta cu cât sĕ plătéscă drumul până la Hurca.

Francisc voia sĕ se ducă acum acasă.

„Acuma d-le Francisc, când încep câșlegile, acum sĕ te ducĭ în satul acela plin de zăpadă?“ îl întrebă Isac Bengold și adăogă în ton lingușitor: „Abia de acuma o sĕ petrecĭ bine. Décă ai nevoie de banĭ, sĕ-mĭ spui mie, că eu îțĭ dau cât vrei“.

Și Francisc rĕmase, iscăli érășĭ la notar o hârtie pentru o miie de fiorinĭ și primi érășĭ numai opt sute: „Cele două sute erau cheltuelĭ și procente“.

Banii, pe carĭ i-a împrumutat Isac Bengold lui Francisc, nu erau banii lui, ci ai lui Aron Israel, și cele două hârtii iscălite de Francisc nu erau simple obligații, ci polițe (cambii) în tótă regula, numai diua plățiĭ era lăsată în alb.

Și amêndóuĕ polițele erau bine păstrate în casa lui Aron Israel.

După câșlegĭ se întórse Francisc la Hurca cu câțĭ-va fiorinĭ în buzunar, pe carĭ jidovul îl lăsà sĕ-i câștige în cărțĭ, înainte de plecare. El sosi pe neașteptate și găsi pe Aron Israel, pe Rebeca și pe Sura, frumósa Sură, cu ochii negri și cu pĕrul negru și cu fața ca florile de mĕr, ședênd la masa încărcată și ospĕtându-se împreună cu Jacob Gold junior.

Nobila păreche serba tocmai logodna frumósei Sura cu Jacob Gold junior. Sosirea lui Francisc îi făcù pe toțĭ sĕ încremenéscă. Aron Israel fù cel dintâiŭ, care se reculese, se sculà și îi întinse lui Francisc mâna dicênd: „Bine ai venit, domnule Francisc. Ne găsescĭ tocmai la o mică serbare. Domnul Jacob Gold junior ne-a visitat pe neașteptate. El plécă astădĭ érășĭ — și noi serbăm plecarea lui. Poftim, ședĭ în mijlocul nostru, este loc destul și pentru d-ta“.

Francisc, obosit de plăcerile și petrecerile cele multe, prin câte a trecut și de călĕtoriă, nu se aședă cu ei, ci se duse la móră și durmi până diminéța.

A doua di găsi numai pe Aron Israel acasă. Rebeca, Sura și Jacob Gold junior plecaseră.

„Bine, că te-ai întors, domnule Francisc“ îl întimpină Aron, „sunt lucrurĭ fórte importante, despre carĭ trebue sĕ vorbim. Ocupă loc“.

„Și eu am lucrurĭ importante de vorbit cu d-vóstră“ rĕspunse Francisc, lăsându-se pe un scaun. M'am săturat de vagabondat. Vréu sĕ rĕmân acasă și se mĕ însor. Unde-i Sura?

„Unde sĕ fie fiica mea? S'a dus înapoi în institut, rĕspunse Aron, luând loc lângă Francisc. „Vrei sĕ te însorĭ? Poțĭ sĕ te însorĭ, dér mai întâiŭ trebue sĕ regulăm afacerĭ importante. Tinĕrul Gold a fost aicĭ și cerea dela mine dóuĕ mii de fiorinĭ pe carĭ ți-i-a împrumutat Isac Bengold“.

„Cum au ajuns obligațiile în mânile lui Jacob Gold?“ întrebă Francisc naiv.

„Cum au venit obligațiile la Jacob Gold?“ repetà Aron întrebarea lui Francisc și apoi continuà: „Bengold avea nevoie de parale, Gold avea parale, Gold i-a dat lui Bengold parale și Bengold i-a dat lui Gold polițele. Polițele au scadența peste trei dile. Polițele trebue plătite în trei dile, orĭ se vor întabula pe casă și pe móră. Décă scii vr'o altă scăpare, spune-o“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

liția orașului Oradia Mare. Toader *Bungu*, muncitor, în etate de 28 anĭ, trecea Sâmbăta trecută cu un car de lemne peste podul S-tului Ladislau. Polițistul de pe pod a prins frêuele cailor și îi strigă lui Bungu, sĕ se întórcă. Bungu, fiind grăbit, nu s'a întors, ci a dat biciu cailor. In ḑiua următóre apoi a fost dus la poliție și acolo a fost băgat în o celulă, unde timp de douĕ óre a fost bătut cu rêndul de vre-o 12 polițiștĭ și călcat cu cismele. Românul cel voinic de mai 'nainte a fost sdrobit cu desĕvîrșire. Abia s'a putut tîrî până la stăpânul sĕu, care a chemat medicul pentru a-i da visum repertum. Bungu acum zace în spital.

Nouă colonia. Colonisările, de când au început sĕ dea fiasco ca întreprinderĭ de maghiarisare, au început sĕ fiă esploatate acum din punct de vedere comercial. Așa ni-se scrie, că popa calvin din Fughi (Bihor) a cumpĕrat câte-va sute de jughere de pământ și acuma caută coloniștĭ, pe séma cărora sĕ pótă cere pe urmă dela stat case, biserică, școlă etc. Românii din congregațiunea comitatului ar trebui sĕ descopere gheșeftăriile, ce se fac cu asemenea colonisărĭ.

Esposiția de póme în Bistrița. Secțiunea societății agricole din Bistrița a arangiat o esposiție de póme în ḑilele de 15, 16 și 17 Septemvrie în edificiul industrial. Esposiția acésta a dat dovedĭ de frumóse progrese în cultura pómelor.

Mac-Kinley, praședintele Statelor-Unite americane, după cum am anunțat în n-rul de Dumineca trecută, a repausat în ḑiua de 14 Septemvrie în urma rănilor provocate de cele douĕ glónțe, ce au intrat în corpul lui, mânate de mâna criminală a anarchistului Czolgos. Medicii spun, că glónțele ar fi fost otrăvite. Mac-Kinley era în etate de 57 de anĭ și se bucura de mare popularitate în Americs, de aicĭ se esplică furia ce se arată la popor în potriva anarchiștilor. Pe unul l'a spânzurat mulțimea fără nicĭ o judecată, ér o redacție a unui ḑiar anarchist din New-york au dĕrîmat'o până la pământ. Conform constituției americane, după mórtea praședintelui urméza în scaunul sĕu vice-praședintele, care conduce afacerile uniunei până la espirarea mandatului. Mac-Kinley fusese ales în Novembre 1900, prin urmare mai avea de guvernat până la 4 Martie 1905. Vice-praședintele devenit acum praședinte se chémă Th. *Roosevelt* și e în etate de 43 anĭ.

In prăvălia G. I. Eremie, strada Hirscher, lângă Mutzig, au sosit: cel mai bun cașcaval de munte cu prețul cel mai eftin, en gros și en detail; ḑilnic sosesce transport de strugurĭ, pepenĭ verḑĭ, galbenĭ, Tuerchestan, Cantalupi, Icrie negre moi próspete, bon întreg, 1 klgr. 11 fl., 1 deca 12 cr.

Corespondență din Arad.

Alegerĭ dietale. — Un Român de rea speranță. — Ședința clubului comitatens român.

Stând în préjma alegerilor dietale, candidații la deputația din comitatul Aradului se frămêntă, ca sĕ căștige voturile Românilor, pe carĭ până acuma nicĭ că i-au băgat în sémă. Românii noștri sunt băgațĭ în comitete marĭ și micĭ, numai ca sĕ adune votanțĭ pentru „Măria Sa“ candidatul la deputația.

Erĭ, în 17 Sept. s'a ținut în Arad întrunirea kossuth-iștilor, în care s'a candidat șvabul Müller Károly, adv. La întrunire au luat parte și „Românii“ Gavrilette Miklós, ospĕtar în Arad, și Iánkovics György, membru în comitetul băncei „Victoria“. Liberalii de aicĭ nu au mai candidat pe faimosul Hieronymi Károly, care în iérnă fusese și pe la episcopul Goldiș, ba luase parte pe la vre-o câte-va întrunirĭ, ca sĕ-șĭ asigure voturile. Fiind părăsit, Hieronymi și-a căutat alt cerc, ér în locul sĕu, în întrunirea ținută Duminecă fu candidat primarul orașului, d-l Salacz Gyula, despre care se ḑice, că e de origine Român din Giula, dér acum și-a uitat de némul sĕu. La adunarea de candidare a luat parte, între alții, și d-l Dr. Petru Opre, adv. și proprietar de scăldătóre în Arad.

Dat fiind faptul, că mulțimea alegĕtorilor evrei ține totdéuna cu cei dela putere, ales va fi Salacz Gyula.

*

Tocmai adĭ mi-a succes sĕ pun mâna pe o prostiă, adecă „scrisóre deschisă către alegĕtorii românĭ din cercul Maria-Radna“. E iscălită „cu frățéscă dragoste“ de Sever Bocu, „candidat“ la deputația și pe vremurĭ fost comptabil la banca „Lipovana“. Scrisórea e tipărită în „Tipografia A. P. Barcianu“, Arad, și e datată din Radna, 10 Sept. n. 1901.

In acéstă scrisórea Sever Bocu spune între altele și următórea năsbutiă:

„Avênd deosebita onóre a vorbi cu însu-șĭ prim-ministrul Szell, dênsul mi-a spus, că *ar dori* sĕ fiu eu ales, și m'a asigurat atât dênsul, cât și fișpanul Urban, acesta pe cuvêntul sĕu, că organele sale vor fi oprite a corteși împotriva mea...

Când m'am decis a primi candidatura acestui cerc, la acésta m'a hotărît convingerea, că în prima linią interesele d-vóstră le serveso. Și acésta chiar în cadrul programului politic al actualului guvern, pentru a vĕ servi cu atât mai cu folos, cu cât apropierea mea de cercurile conducĕtóre este mai mare (!!)

In acéstă înfățișare a lucrului, constat, că între mine și contra-candidatul meu deosebirĭ principale nu sunt; décă cu tóte astea veți vedé corteșind ómenĭ de ai administrației contra mea, *sĕ sciți, că vor sĕ mĕ dobóre, numai pentru-că sunt Român*“.

Așa cuvintéză Sever Bocu, prin rostul scrisórei sale adjustată cu tóte tertipurile, de care sunt capabilĭ o sémă de politicastrii dela noi, carĭ ne fac de rușine organisația de partid național.

Românii din cercul Radnei, cred, că nu se vor lăsa zăpăciți de vorbele secĭ și slabe ale lui Bocu și vor rĕmânĕ acasă în ḑiua alegerii, fără sĕ le pese, décă va cădé tinerelul Bocu, cel care dispune de „încrederea guvernului“, cum dispun eu de a lui Dalai-Lama din Tibet; Românii din cercul Radna cred, că nu se vor face de ris înaintea neamului românesc, mergênd pe cărărĭ rĕtăcite și nu vor lăsa sĕ fiă seduși de Sever Bocu, care e Român și nu respectéză hotărîrile conferențelor partidului nostru național!

*

Joi e sĕptĕmâna s'a ținut în Arad o ședință a clubului comitatens român, adunat de v.-praședintele lui, Dr. Ioan Suciu, tălmaciŭ la tribunal și advocat.

După-cum aflu, părerea d-lui Suciu, ca sĕ se părăsească pasivitatea, n'a aflat rĕsunet în club, care a și convenit asupra susținerii și pe mai departe a abținerii dela alegerile dietale. **Coresp.**

Colonia prăpădită.

— 11 Septemvrie 1901.

Colonisările unii ómenĭ le-au folosit, ca sĕ tragă folos din ele. Ḑiarele nóstre au adus vre-o câte-va casurĭ despre gheșeftăria, ce s'a făcut cu întemeiarea de colonii. Pressa maghiară și îndeosebĭ ministeriul de agricultură mai bucuros tac, când aud despre astfel de gheșeftării, ca astfel sĕ nu se compromită acțiunea de maghiarisare cu ajutorul colonisărilor.

Intr'un nr. al acestui prețuit ḑiar de acum vre-o 3 sĕptĕmânĭ, am fost descris sórtea coloniștilor din Szapáry-Liget, în comitatul Aradului. Ministrul de agricultură, după cum aflu din „Aradi Hirado“ de Lunĭ sĕptĕmâna, a esmis un funcționar dela direcția domeniilor statului din Arad, ca acesta sĕ-șĭ culégă informațiunĭ la fața locului. Funcționarul s'a și presentat în comuna Szapáry-Liget și a aflat, că de fapt au emigrat unii din coloniștĭ, nu însĕ 25 familii, câte susțineam pe basa informației ḑiarului „Temesvarer Zeitung“. In ce privesce emigrațiile puse în vedere, s'a constatat, că în Szapáry-Liget au umblat agenți, însĕ până acum nu li-au succes sĕ trécă coloniștii în America. — După informațiunile primite dela un fruntaș din numita comună, coloniștii totușĭ vor pleca în curênd în America.

Colonia din comunele Susturugiu și Almaș din comitatul Bihorului, încă e în ajun de a emigra. La întemeiarea ei a lucrat Sima Ferencz, vestitul deputat maghiar, care după-ce a înșelat băncile de prin Sentes, s'a însoțit cu evreul Roheim Náthán, pe a cărui moșiă din Șusturugiu au aședat coloniștĭ maghiarĭ din comitatul Ciongradului. Aceștia aveau sĕ fiă mijlocitorii rĕspândirei limbei maghiare printre Românĭ.

Șima însĕ a băgat în buzunar anticipațiile primite dela țĕranii ungurĭ din Șándorfalva, cărora le povestea, că nicĭ în sînul maicei lor nu li-a mers mai bine cum le va merge în Canaanul din Biharia. După-ce Șima a fugit în America, bieții coloniștĭ au suflat în păsat și acum au însărcinat nisce advocațĭ din Seghedin, ca sĕ facă o împăciuială între ei și între proprietarul moșiei Roheim Náthán.

Impăciuiala a și succes, dér fără ca țĕranii prostiți de Șima sĕ-șĭ mai vadă anticipațiile cele însemnate.

De gândul de a mai rĕmânĕ în Biharia nicĭ vorbă nu mai póte fi, de aceea Evreul Roheim, după cum aflu, dă acum têrcóle după alțĭ coloniștĭ, cărora, décă statul le va da banĭ împrumut, sĕ le împartă moșia sa de 6000 jugĕre.

Inșelătoria lui Șima, eșită numai acum la ivélă, speculațiunile lui Pless Mór din Arad, înșelătoriile unor agenți de prin Bănat, étă ceea-ce merge paralel cu acțiunea de colonisare.

Că o astfel de acțiune nu va avé sfârșit bun, nu e lipsă sĕ mai spun.

Dér ceea-ce e de lipsă sĕ spunem necontenit este faptul, că guvernele maghiare în loc sĕ ajutore țĕrănimea sĕracă, umblă după potcóve de cai morți și după colonisărĭ, din carĭ numai d'alde Roheim Nathání orĭ Pless orĭ Șima au folos.

Coresp.

Corespondența „Gazetei Transilvaniei“.

Opatița, 16 Sept. 1901.

Onorată Redacțiune! In cercul electoral al Ciacovei (Timiș) a candidat la deputația fostul deputat Mayer Karoly și Schäfer Dezsö, advocat și mare proprietar în Detta, ambii cu program „liberal“. Cel din urmă s'a retras și partisanii sĕi stau acuma gură căscată.

Aceste nu ne privesc. Insĕ Duminecă în 15 Sept. n. înainte de amiadĭ, când candidatul de deputat Mayer Karoly cu vr'o câți-va șvăbenĭ îngâmfațĭ din Detta a plecat cu căruțele înspre comuna românéscă Opatița, a face — vedĭ Dómne — visită și a vorbi și promite câte verḑĭ și uscate, au fost întêmpinațĭ de Ioan Popovicĭ, fost învĕțător confesional, acum în pensiune, cu așa vorbire, de te-ai fi putut lua cu mânile de cap. El ḑise între altele, că cel ce voesce, sĕ póte și convinge la casa comunală despre bunătățile făcute nouĕ de Mayer în cei cincĭ anĭ espirațĭ. La acéste cuvinte un țĕran a strigăt: „zalóge avem acolo“. Poftim dascăl, care dela țĕranii năcăjițĭ în decurs de 25—28 anĭ a primit plată. Acuma vine sĕ-i seducă, ba îĭ îndémnă tot mai mult la rĕtăcire. Numitul dascăl a agățat și un stég pe casa-i proprie cu inscripția „Eljen Mayer Karoly“.

Francisc nu scia altă scăpare. El se sculă și voia sĕ plece.

Aron îl sili sĕ se așeḑe érăși pe scaun și vorbi serios, fórte serios: „Mai stai d-le Francisc. Noi mai avem de discutat câte ceva. Arênda pe patru anĭ ai luat'o deja; arênda merge însĕ înainte încă pe un an și nu pot sĕ te las un an întreg fără banĭ. Eu vrĕu sĕ-ți dau banĭ de buzunar în fie-care lună; în fie-care lună, sĕ ḑicem patru-ḑecĭ de fiorinĭ. Acésta face într'un an, sĕ ḑicem cincĭ sute de fiorinĭ. Pe aceștia îi adăogăm la cele douĕ mii de fiorinĭ și întabulăm pe casă douĕ mii, pe móră cincĭ sute. Astfel am regulat totul și un an întreg avem liniște“.

„N'am nevoie de atâta. De acuma nu voiŭ mai face călĕtorii așa lungĭ“.

„Ei bine, atuncĭ vei face economii. Și asta-i bună. Mâne mergem așa-dér la judecătorie și tranșăm totul“ replică Aron Israel și se ridică.

A doua ḑi s'a regulat totul. In sarcina casei se întabulă trei mii cincĭ sute de fiorinĭ, în a morii cincĭ sute. Atâta valorau acaretele.

Aron Israel se ținea de propunerea lui Francisc și nu-i dădŭ câte patru-ḑecĭ de fiorinĭ, ci numai dóuĕ-ḑecĭ, ba și cincĭspre-ḑece: N'am banĭ gata“, îi rĕspundea el, când cerea mai mult.

Cu așa puținĭ banĭ, Francisc nu putea călĕtori departe. El umbla decĭ numai prin cârciumile din satele vecine și adese-orĭ îl aduceau fiăcăii de țĕran la móră, mort de beat.

Cel din urmă dintre Horăcescĭ ajunsese un bețiv ordinar, ér Aron și Rebeca Israel se bucurau fórte de acésta.

Din când în când îi venia dor și întreba de Sura. Avea de gând sĕ se însóre.

Nobila păreche îl amâna de pe o ḑi pe alta, ér flăcăii de țĕran, în vêrsta lui, îl nĕcăjiau din ḑi în ḑi mai mult întrebându-l: „Ei Frantz, când se botéză Sura? Când te însorĭ cu Evreica botezată?“

Așa merseră lucrurile până la hram. În birtul comunal era musică și dans. În sala de dans petrecea tineretul din sat. În odaia de alăturĭ ședeau țĕranii cu dare de mână. Francisc ședea și el cu dênșii.

„Este adevĕrat, Francisc“ întrebă un țĕran, „este adevĕrat, că nu te mai însorĭ?“

„Cine o spune asta?“ rĕspunse Francisc, care era deja cam amețit.

„Însușĭ Aron o spune“ rĕspunse țĕranul, „el ḑice, că nu dă pe frumósa Sura de nevastă unui bețivan“.

Francisc se ridică și merse cu pașĭ șovăitorĭ spre sala de dans. În acel moment voia sĕ între și Aron în odaie. Francisc îl apucă de braț și bâlbăi: „Este adevĕrat, ce spun țĕranii, că nu-mĭ mai dațĭ pe Sura de nevastă?“

„Érăși te-ai îmbătat, ca un porc, du-te acasă“, rĕspunse Aron și-l împinse pe Francisc la o parte.

Francisc puse mâna în pieptul lui Aron și strigă: „Ce? Eu porc? Spune jidane când ne cununăm cu Sura? Décă nu ne cununăm în curênd, te gonesc din casă!“

Aron se smânci din mânile lui și sbiera: „Tu mĕ vei gonì din casă? Tu bețivane și calicule! Eu te voiŭ gonì pe tine. Eu pe tine!“

Francisc se aruncă asupra jidanului ca un nebun, îl apucă de gât și strigă: „Cum? Eu bețivan? Eu calic?“

Țĕranii săriră și-i despărțiră și-l duseră pe Francisc la móră.

Încă nu se sfârșise dansul și Aron Israel poruncĭ sĕ pună caii la căruță. El se duse la judecătorie sĕ cĕră licitație pe casă și pe móră. După câte-va ḑile vătăjelul îi aduse lui Francisc o hârtiă. Francisc o rupse în bucățĭ și o aruncă la piciórele vătăjelului.

Peste o lună casa și móra, proprietatea lui Francisc Horac fură licitate. La licitație s'a presentat un singur ofertant: Jacob Gold junior. Amêndouĕ acaretele 'i se judecară lui cu prețul de patru mii fiorinĭ. Cumpĕrătorul însĕ nu era Jacob Gold junior, ci Aron Israel.

A doua ḑi după licitație au scos cadavrul lui Francisc din părăul morii.

Ultimul Horac era mort.

În Hurca se stabilise un jidov. În casa ce aparținuse din timpurĭ vechĭ familiei Horac, astădĭ șade jidovul Aron Israel și cumpĕră în fie-care an câte-va fălcĭ de pământ. Décă merge așa înainte, întréga comună Hurca va fi a lui, el va fi om bogat, ér țĕranii din Hurca — cerșitorĭ.

Jacob Gold junior trăiesce cu frumósa sa Sura iérna în Viena pe Ringstrasse, vară în — Vöslau.

Sĕracă Hurcă, sĕracă Vienă, sĕrac Vöslau!

(„D. V“.) *Oniță.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La primire dintre alegătorĭ numai cei slabĭ de înger ca Cornelie lui Căldare, Nicolae lui Jancu și alții de pănura lor au luat parte. Stégurĭ ungurescĭ s'au vĕdut pe casa negutătorului Valeriu Jivan, fecior de popă, a cărui soție e nepóta archimandritului Filaret Muste, apoi pe casele celor dintâiŭ numiții.

Tot în acea ḑi d. a. deputatul Mayer a visitat și alte comune. In Detta l'a întêmpinat preotul Alesandru Luchicĭ.

Și mai ceva. In 8 Sept. n. a fost în Ciacova conferență a partidei lui Mayer, la care a luat parte și învĕțătorul Ioan Popovicĭ, dér fiind-că n'a căpĕtat acolo papricaș, a luat parasolul sĕu cel roșu pe umĕr, și s'a grăbit către casă. Rușine!

Grănicerul călĕtor.

Din Gurghiu.

1 Sept. 1901.

În frumósa și sânta sĕrbătóre a Ad. Preac. Verg. Maria inteligența română din jurul Gurghiului îșĭ arangià petrecerea sa în sala hotelului „Pomul verde din Gurghiu". Petrecerea a fost peste așteptarea comitetului arangiator de cercetată; a decurs în cea mai mare ordine și liniște, începênd dela 8 óre séra până în ḑorĭ de ḑi, când participanții se' împrăsciară pe la cuartirele lor, ducênd cea mai viuă satisfacțiune.

Laudă și mulțămite sincere sĕ esprimă și pe cale ḑiaristică din partea comitetului arangiator stimaților participanțĭ din Gurghiu; din vecinătatea Gurghiului cu durere numai unora, apoi celor din depărtare cu deosebire, carĭ nu au întârḑiat a satisface dorinții nóstre, onorându-ne cu presența lor.

Am ḑis mai înainte: din vecinătatea Gurghiului cu durere numai unora. Óre de ce? Rĕspunsul cred că orĭ și cine și-l închipue, nu e de lipsă ca eu sĕ rĕspund. Totuși spre ușurarea prea stimaților cetitorĭ, voiŭ atinge în cât-va rĕspunsul.

E fapt, că inteligința română din vecinătatea Gurghiului numai în minoritate s'a representat la petrecerea nóstră. Ansă la acésta a dat diferința ce esistă între noi Românii, care durere și la astfel de ocasiunĭ sĕ ia în vedere din partea unora.

Scopul petrecerei nóstre a fost filantropic. „Cumpĕrarea mai multor manuale și recuisite de școlă și distribuirea acelora băieților sĕracĭ și orfanĭ". Aceste manuale și recuisite s'au împărțit între membrii comitetului aranjator, ca sĕ le distribue băieților acelor școle, la carĭ unii dintre membrii funcționéză ca învĕțătorĭ.

Suprasolvirĭ s'au făcut din partea On. Domn Gregoriu Nicora, preot gr. or. în Ibanescĭ 1 cor. 60 banĭ, Isidor Harșan, forestier, Hodac 1 cor. 80 banĭ, Dumitru Cioloca, docente, Ercea 40 banĭ, Nicolau Rotariu și Ioan Donea, proprietarĭ în Gurghiu câte 60 banĭ.

A.

Apelurĭ.

În urma trăsnetului din 22 Iulie a. c. fiind stricat turnul, ba și întreg edificiul Sf. Biericĭ române gr. or. din Crizbav, s'a simțit necesitatea de a da spre reparare acea Sf. Biserică.

Suma de lipsă s'a statorit în *3,000 corône.*

Biserica nóstră din Crizbav e însĕ aprópe sĕracă, credincioșii sunt în numĕr neînsemnat și cu puțină dare de mână. De aceea apelăm la marinimositatea P. T. D-vóstră, cât și în cercul cunoscuților, sĕ binevoiți a stărui de a ne *întinde mâna de ajutor* la repararea acelei Sf. Biericĭ.

Ofertele marinimóse se vor chita pe cale ḑiaristică și ne rugăm sĕ se trimită la adresa subscrisului. — Cóla de subscripție sĕ binevoiți a-o reînapoia la orĭ-ce cas, până la 10 Octomvre a. c.

Crizbav, (Brassó m.), 14 Sept. 1901.

In numele comitetului parochial:

Ioan Schiopu,
paroch adm.

Simțind noi Panciovenii din ce în ce tot mai mult lipsa unei instituțiunĭ, care sĕ facă posibilă poporului nostru român de aicĭ și eventual și jur, câștigarea cu ușurință de cunoscințe folositóre, și cugetând, că golul acesta s'ar puté umplea mai bine și mai potrivit prin crearea unei bibliotecĭ óre-șĭ care, am decis înființarea unei bibliotecĭ parochiale.

Însemnătatea bibliotecilor în genere este peste tot cunoscută, dér mai vĕrtos cunoscute, și credem și de apreciat sunt folósele, carĭ din înființarea acestora și resultă. Ținem a observa la acest loc, că acestei bibliotecĭ, — cu considerare la împrejurările estraordinare din loc și jur — i-s'a destinat orĭ póte chiar predestinat o misiune cultural-națională specială.

Lipsindu-ne necesarele mijlóce proprii, apelăm prin acésta cu tótă căldura la bunăvoința și marinimositatea on. domnĭ autorĭ și editorĭ, precum și la on. nóstre librării, ca prin donațiunĭ de diferite scrierĭ sĕ binevoéscă a ne ajuta întru ajungerea scopului propus.

Marinimósele donațiunĭ, rugăm a se adresa on. oficiu parochial gr. or. român din loc.

Panciova, din ședința comitetului parochial gr. or. român, ținută la 29 Iulie (11 August) 1901.

Iancu Cerbu, preot ort. român. **George Hasan,** președinte ad-hoc.

Nic. Țințariu, not. com. parochial.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Subscrișii ne ținem de plăcută datorință e raporta în câte-va cuvinte despre succesul moral și material al petrecerei de vară, arangiată cu ocasiunea adunării cercuale a despărțĕmêntului XV al „Asociațiunii" la 21 Iulie a. c. în Mociu.

Petrecerea atât în ce privesce partea morală, cât și materială, a succes peste așteptare, ceea-ce ne-au îmbucurat cu atât mai mult, căcĭ acésta este abia a dóua convenire de soiul acesta în acéstă parte a Câmpiei.

Cu ocasiunea acestei petrecerĭ s'a încassat, — parte séra la cassă, parte prin poștă, — suma de 349 corône. Spesele împreunate cu arangiarea a fost de 151 cor. 80 banĭ, resultând astfel un venit curat de 197 cor. 20 banĭ.

Acest venit curat s'a predat deja destinațiunei sale, anume: 98 cor. 60 banĭ despărțĕmêntului și alte 98 cor. 60 banĭ bisericei române gr. or. nou edificată din loc.

Cu acéstă ocasiune au binevoit a supra solvi Prea Stimații Domnĭ: Ioan Moldovan, protopop 4 cor., Teofil Hossu, inspector reg. în pensiune 6 cor., Ioan Dan, medic 6 cor., Dr. Gavriil Tripon, advocat 2 cor., Grigore Bozac, proprietar 4 cor., Alexandru Lupan, preot 2 cor., Ioan Godolan, notar 2 cor., Teodor Ciortea, adm. ppesc 2 cor., Dionisiu Simon, proprietar 6 cor., Dr. Eugen Bran, adv. 6 cor., familia Caliani 2 cor., E. Moga, proprietar 3 cor., Valer Pop, notar 2 cor., Valeriu Rus, preot 2 cor., Ioan Leoca, proprietar 6 cor., Ioan Hopărtean, preot 2 cor., Nicolae Vulc, proprietar 6 cor., Simeon Ciuca, preot 2 cor., Ioan Bozac, preot 2 cor., Dr. I. Uilăcan, medic 2 cor., Gáál Jenő, protopretore 4 cor., Mihail Simon, proprietar 2 cor., Ioan Petean, preot 1 cor., A. Viciu, învĕț. 1 cor., Basiliu Șuteu, preot 1 cor., V. Popp, preot 1 cor., Emil Pop, preot 1 cor., Dr. Deli, medic 1 cor., Deli, teatralist 1 cor.

Au binevoit a contribui: Vĕd. Ana German, preotésă 4 cor., Dr. George Simon, adv. 2 cor., Dr. Erdödi, medic 2 cor., Simeon Colcer, v.-protopop 4 cor., Traian Rațiu, contabil 2 cor., Elise Budacher 2 cor.

Primésca decĭ și pe acéstă cale, cele mai sincere mulțămite toțĭ binevoitorii participanțĭ și suprasolvitorĭ, carĭ cu toți au contribuit la ajungerea acestui succes moral și material atât de strălucit.

Mociu, la 6 Septemvre 1901.

Simeon Ciuca, controlor. **Ioan Bozacu,** cassar.

Literatură.

A apărut *„Cartea sócrelor"* de Marion, o broșură hazlie de 128 paginĭ, cuprindênd peste 50 de poesii la adresa sócrelor. Broșura ofere lectură fórte plăcută, mai ales pentru ginerĭ. „Cartea sócrelor" se póte procura și dela Tipografia „A. Mureșianu" în Brașov cu prețul de 1 cor. plus 5 banĭ porto.

SCIRI ULTIME.

Lugoșiŭ, 20 Septemvrie (Teleg part. a „Gaz. Trans."). In ședința congregațiunei comitetului Caraș-Severin, convocată pe ḑiua de astăḑi pentru comunicarea prea înaltului rescript relativ la alegerĭ, Dr. Dobrin face declarațiunea, prin care anunță *pasivitatea Românilor.* Declarațiunea este semnată de domnii *Dr. Dobrin, Dr. Jurca, Vasile Jurca, Dr. Petrovicĭ, Coriolan Brediceanu, Dr. George Popovicĭ, Simeon Blajovan, Coriolan Birescu, Titu Hațeg, Dr. Isidor Pop, Nicolae Birescu.* După-ce d-l Brediceanu motivéză declarația de pasivitate în terminĭ energicĭ, acésta se alătură la protocol.

Vitry, 20 Septemvrie. Părechea imperială rusésca a asistat la manevre, după carĭ s'a dat un prânḑ, la care între Loubet și Țar s'au schimbat toaste cordiale. De aicĭ părechea imperială a plecat la Rennes.

Pretoria, 20 Septemvrie. Englesii s'au ciocnit cu Burii lângă Utrecht și au suferit o înfrângere totală. Burii jubiléză.

O ramură de producțiune și avuția națională.

Marii economĭ de oi și viitorul lor.

Fie-care popor, care se respectă pe sine, este dator de a-șĭ cultiva nu numai limba sa proprie, ci și obiceiurile și deprinderile sale strămoșescĭ neschimbate, în interesul conservărei proprii. Cel ce nu scie sĕ aprecieze și nu ține la obiceiurile și deprinderile părinților și străbunilor sĕi, carĭ l'au crescut și făcut aceea ce este, acela nu merită stima ómenilor de bine și nicĭ compătimire nu găsesce, ca și soldatul, care aruncă arma din mână, înainte de a se fi folosit de ea, și se dă prins la dușman.

Chiar și când unele sĕu altele din deprinderile vechĭ, eredite din moșĭ și strămoșĭ nu se pot menține, decât cu greu și póte cu pagubă, datorĭ suntem sĕ încercăm totul, de o parte pentru a-le menține cât mai mult în vigóre, de altă parte pentru a căuta sĕ le îmbunătățim și desvoltăm, punêndu-le în legătură și consonanță cu progresul și cerințele timpului present, și conformându-ne cererilor pieței și consumatorilor.

Vedem aḑĭ, că una din cele mai vechĭ ocupațiunĭ a poporului nostru este în timpul de față supusă la grele încercărĭ, d'a fi sĕu d'a nu fi, mai mult — înțelegem cultura vitelor mĕrunte și esistența marilor cultivatorĭ de oi este pusă în joc.

Cultura vitelor marĭ și mĕrunte și păstoria era ocupațiunea de predilecțiune a poporului român dela însășĭ originea sa. Afară de cultura vitelor în legătură cu plugăria, erau regiunĭ întregĭ în țĕrile locuite de Românĭ, unde păstoria și cultura vitelor în mare numĕr, era unica ocupațiune a locuitorilor și singurul isvor de venit al lor și obștea locuitorilor erau păstorĭ. Aceștia erau ómenĭ cu frumósă stare materială, și constituiau o ramură puternică și independentă a poporului român, nesupuse altor némurĭ până târḑiŭ.

Aḑĭ însĕ cele mai multe seminții și némurĭ de marĭ păstorĭ s'au stins și au dispărut cu totul, unii perḑêndu-șĭ turmele și averea, alții datinele și obiceiurile părăsindu-și-le ei singurĭ de bună-voie, alții s'au perdut limba și portul și s'au assimilat altor némurĭ, încât numai după nume orĭ din istorie scim de ei.

Au rĕmas neștirbite până în ḑilele nóstre douĕ triburĭ de Românĭ ca marĭ cultivatorĭ de oi — *mocanii și țuțuienii* — carĭ în timpul de față luptă și ei cu marĭ greutățĭ — parte provenite din raporturĭ esterióre, parte din causa timpurilor critice, încât și dispariția lor, pare a fi numai o cestiune de scurt timp. Ba ce e mai trist, este, că dênșii cei mai mulți par a fi perdut orĭ-ce speranță de îndreptare.

Datorĭ suntem cu toții marĭ și micĭ, sĕ ne interesăm de sórtea lor — sĕ vedem cine au fost dênșiĭ odinióră, ce rol au avut dênșiĭ între Românĭ și în traficul și bogăția acestor țĕrĭ, și décă este bine sĕ-i lăsăm sĕ dispară cu una cu douĕ ca mulțĭ alții înaintea lor?!

În Principate erau republicele Vrancei în Muntenia, Tigheciul și Câmpul-Lung în Moldova, populate de marĭ cultivatorĭ de oi, carĭ se bucurau de o estinsă autonomie; în Transilvania erau locuitorĭ românĭ din cneziatul dela Brescu și Poiana sărată și de pe apa Buzĕului, apoi cei din domeniul Branului, mocanii secelenĭ și colibașii dela pasul Branului, și diferite sate din districtul Făgărașului, locuitorii scaunului filial Talmaciŭ și Selište și ai Omlașului, apoi cei dela Hațeg și din Banat cu universitățile și cneziatele lor, carĭ se îndeletniceau cu cultura oilor și se bucurau de o autonomie mai mare sĕu mai mică, și în mare parte erau tot marĭ cultivatorĭ de oi, pe carĭ le țineau parte în Transilvania, parte în principate sĕu în interiorul Turciei. Până în ḑilele nóstre mocanii secelenĭ și țuțuienii dela Reșinarĭ și Selište cutreerau țĕrile cu oile și turmele lor: Principatele dunărene, apoi d'aci ajungeau când în Basarabia și Crimea, când treceau Dunărea în Bulgaria, Rumelia, vărau prin munții Balcanĭ și une-orĭ ajungeau și prin Macedonia și Pelopones. Instituțiunea vătafilor peste păstorĭ și a judilor de plaiurĭ, carĭ avéu sĕ decidă tóte litigiile și delictele iscate între ciobanĭ, când erau sus pe munte, s'a menținut în vigóre până pe la anul 1852. Contribuția ce o plăteau ei către stat se numea Quinquagesimă. Perceperea quinquagesimei este regulată prin decisiunile art. XII din legea camerei (dietei) transilvane ținute la Turda în anul 1548. După 25 oi sĕ dea o óie fĕtată cu mielul ei; după 50 oi, sĕ dea o óie fătată cu mielul ei și o mióră de un an 1; după 75 de oi, câte douĕ oi cu mieii lor și o mióră, éră după 100 de oi érășĭ câte 2 oi cu mieii lor și o mióră, unde însĕ nu se găseau nicĭ 20 de oi, acolo se plătea de fie-care óie câte doi dinarĭ. Deasemenea și când numĕrul lor era mai mare de 25 de 50, de 75 și 100 pentru cele ce treceau peste acest numĕr se plătia câte doi dinarĭ de fie-care óie mai mult.

În aceste centre românescĭ neaoșe și republice mai mult sĕu mai puțin autonome, erau marii cultivatorĭ de vite în special de oi, carĭ aveau turme numĕróse și stânĭ proprii, dér țineau pe lângă ele și ciredĭ întregĭ de vite cornute și aveau și herghelii de cai, pe care 'i cresceau în stare aprópe sĕlbatică și semi-sĕlbatică. Bogătașii dintre Mocanii secelenĭ avéu câte 2—5—10—20 mii de oi, sute de cai și mai multe sute de capete de vite cornute.

Aședămintele și instituțiunile lor păstorale sunt străvechĭ seculare. Impĕrații Austriei intervin în favórea mocanilor în tratatele lor de pace cu Sultanii Turciei: în pacea dela Carlovitz și Passarovitz 1718, în cea dela Adrianopol 1829, de sigur în urma altor aședăminte mai vechĭ, carĭ se pot urmări și sub George Racoți I principele Transilvaniei și Matei Basarab al Munteniei, ca ei sĕ pótă pășuna pe lângă o tacsă minimă de cap de óie pe tóte moșiile statului și monăstirescĭ.

Pretutindenĭ ei aveau trecerea liberă dintr'o țĕră într'alta și pentru hrana oilor lor în călĕtorie le era deschis un drum de câte 15 stânginĭ lărgime, numit drumul oilor, fără de nicĭ o despăgubire către stăpânii moșiilor, décă ei nu causau acestora pagube vedite.

Cei mai mulți dintre ei sunt proprietarii turmelor călĕtóre și mai puțin ai celor băstinașe, care le țineau la satele și pe hotarele și munții lor proprii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rassele de oi cultivate de mocanii secelenĭ, dér și de cei dela Tulgheș, Ghimeș, Covasna, Brescu, Poiana-Sărată etc., sunt țigăi albe și negre cam $^2/_3$ din contingentul turmelor și stânilor, apoi puține oi stogoșe séu stogomane și mai puține oi țurcane séu bărsane și câte-va capre, ér țuțuienii dela Reșinarĭ, Selište, Poiana etc., au numai oi țurcane albe seine și negre și prea puține țigăi. Afară de oi pe lângă fie-care turmă și târlă se mai găsesc un numĕr óre-care de cai, câțĭ-va măgarĭ orĭ catârĭ, pentru purtarea calabalicului și a utensiliilor stânei, une-orĭ și câțĭ-va cai petroșĭ de munte, apoi cânii de oi în numĕr mare și la stână mai sunt și câțĭ-va porcĭ pentru utilisarea rĕmășițelor laptelui și ale mâncărilor.

Locuitorii mijlocașĭ și codașĭ din sate, carĭ au mai puține oi, se associéză mai mulțĭ la olaltă pentru închirierea de munțĭ și pășunĭ dela proprietarĭ și pentru formarea stânilor, ér bogătașii 'șĭ au stânele lor proprii cu mai multe turme și cârdurĭ marĭ de oi de tot felul, și oile lor sunt mai tot-déuna călĕtóre.

Turmele de oi călĕtóre stau sub îngrijirea și rĕspunderea *scutarului*, care 'șĭ are și el oile sale proprii în ale stăpânului, dér este scutit de orĭ-ce plată orĭ tacsă pentru vară și iérnă și, ca sĕ îngrijéscă mai bine de ele are dreptul sĕ țină și el un numĕr óre-care de oi; de asemenea au oi fie-care din ciobanĭ și păcurarĭ, dér lor le rĕmâne numaĭ capetele, lâna și laptele le ia însĕ stăpânul în favorul sĕu pentru ținere. În stână este baciul, care este mai mare și conduce mulsul oilor și fabricarea brânzei și a cașcavalului, urdei și a untului; ér în cas décă nu este scutar, orĭ el este scutarul are și supravegherea și controlul asupra turmelor. De obiceiŭ atribuțiunea lui principală este închegatul laptelui și facerea brânzei, și îngrijirea ca fie-care asociat sĕ-șĭ capete partea sa de brânză, ce 'i-se cuvine după numĕrul oilor mânzate ce are în turmă.

În beneficiul sĕu propriu baciul mulge oile vr'o 2—3 sĕptĕmânĭ la finea campaniei spre tómnă, și face atuncĭ cu deosebire lapte acru și mai puțină brânză. De multe-orĭ el este antreprenorul stânei și plătesce în banĭ orĭ în anumită cantitate de brânză, și atuncĭ le mulge și lucréză laptele în profitul și risicul sĕu propriu.

Stăpânul, orĭ décă sunt mai mulțĭ tovarășĭ associațĭ, stăpânii, arare-orĭ stă în permanență la târlă orĭ la stână; el se duce și vine, vine pentru control și luarea socotelilor din când în când; décă sunt mai mulțĭ tovarășĭ fie-care vine la alt timp pentru luarea în primire a brânzei și urdei ce 'i-se cuvine, și la anumit timp vin după lână. Stăpânul trebue sĕ fie tot-déuna present, primăvara la fătatul oilor și până după vîndarea mieilor și la tunderea oilor, apoi la alesul mieilor și oilor sterpe din mânzărĭ și la facerea stânei; și când se duce acasă de ordinar duce lâna cu sine, pentru a o vinde la fabricĭ și negustorĭ marĭ, séu pentru a o lucra în familie nevasta cu fetele și copiiĭ minorĭ, și duce și beneficiul realisat din vîndarea mieilor; apoi presența sa mai este necesară și indispensabilă tómna când se sistéză fabricațiunea brânzei de se prepară numai lapte gros, acru și dulce, când se bagă berbecii între oile mânzărĭ și sterpe, se aleg oile ce sunt de vîndut — botóșele — pentru tăiere și la salhanale, pentru luarea socotelilor și botóșelor orĭ le taie singur și face păstramă din ele și topesce seul. Când se ridică stâna și turmele se pun în mișcare, cele marĭ se desfac în cârdurĭ mai micĭ pentru mai ușóra hrănire și mișcare în călĕtoria lor.

Vara de ordinar oile o petrec sus la munte, în Bărăgan și iérna la Baltă. Oile pășunéză și stau afară vara și iérna, căcĭ ele scot iérba și de sub zăpadă mai mică, dându-o în lăturĭ cu piciórele. Iérna o petrec cele mai multe în Baltă, în Delta și ostrovele Dunărei de jos, unde pasc la iérbă séu prin cele pădurĭ de salcie și zăvóe, rodĕnd la mugurĭ și mlădițele tinere; numai rar de tot capĕtă ele fĕn uscat, ositură de meiŭ séu ceva grăunțe, când zăpada este prea mare orĭ cu poleiŭ pe ea. Cătră finea lui Februarie, când a început a se topi și duce zăpada, și pretutindenea dă colțul ierbiĭ și se apropie fĕtatul oilor, turmele 'șĭ părăsesc locul lor de *iernatic*, une-orĭ mai târdiu numai pe la Sânziene și se trec la câmp, pentru a închiria fĕn suficient orĭ cositură de meiŭ, pentru timpul cât ține fĕtatul oilor, și sĕ găsescă ceva adăpost contra intemperiilor pentru cele fĕtate cu mieii lor, în cas décă s'ar schimba vremea și le-ar surprinde crivĕțul, și când nu s'au provĕdut cu fĕn deja din vară chiar în Baltă, orĭ în satele de pe malurile Dunărei séu a Borcei. Décă timpul este frumos și cald, oile cu mieii cei crudĭ încă umblă afară la pășune; în orĭ-ce cas mișcarea din localitate nu mai este posibilă până ce nu s'au întărit mieii încâtva.

După terminarea fĕtatului oilor și întărirea mieilor, turmele se pun érășĭ în mișcare, căcĭ pășunatul în ogórele și țarinile destinate culturilor de primăvară se strimtéză pe ḑi ce trece mai tare, și ele nu mai pot găsi la câmp hrana necesară. Mieiĭ cei mai mulțĭ cum și cei micĭ, fĕtațĭ în urmă, se vînd toțĭ la orașul din apropiere, ér cei ce se țin de prăsilă merg la olaltă cu mumele lor la pășune și în călĕtorie spre locul de văratec, care nu póte fi decât muntele Bărăganului; mai rar rĕmân la câmp pe vre-o moșie ca sĕ pască pe ogórele sterpe, orĭ chiar în Baltă. Deja în drumul lor spre văratec oile a căror miei au pierit, orĭ că au fost vînduțĭ se mulg în continuu de câte 2-orĭ pe ḑi, și din produsul laptelui eventual și cu darea de miei se întimpină cheltuelile de pășunat, eventual glóbele pentru pagubele causate proprietarilor și arĕndașilor, pe unde au trecut.

Ajunse la locul destinat pentru văratec, de obiceiŭ la Sf. Gheorghe 23 Aprilie se aleg și înțarcă mieiĭ, se aleg sterpele și berbecii bătuțĭ din cele fĕtate, formând d'aci înainte fie-care cârdurĭ deosebite, cele dintâiu al *sterpelor* — mieiĭ și miórele la olaltă al *cârlanilor*, și oile cu lapte ce mulg al *mânzărilor*. De obiceiŭ berbecii de rudă pasc tótă vara cu mieii la olaltă. Fie-care categorie formézā un cârd séu turmă deosebită și au păcurarii lor deosebițĭ; une-orĭ mieii și sterpele pasc în altă parte a muntelui și nu se mai întâlnesc la olaltă, decât tómna. La stânile marĭ sunt une-orĭ câte 2—3 cârdurĭ de mânzărĭ, pentru o mai ușóră nutrire și mulgere a lor. La munte în regiunea alpină stânile nu se pot înființa decât mai târdiu, pe la Ispas séu Rusaliĭ — și pășunatul acolo duréză dela începutul lui Iunie până la Sf. Maria mică 8 Septemvre cam 100 ḑile aproximativ. Décă cade zăpada mai de timpuriu și se rĕcește vremea, atuncĭ se scobor și ele mai de vreme din munte, însĕ mai pășunéză încă câtă-va vreme la pólele muntelui.

În stână pentru muls este baciul cu câțĭ-va din ciobanĭ flăcăi mai în vĕrstă — ca ajutóre ale lui — ér băieții, carĭ le păzesc la pășune sunt *mânătorii* prin strungă. Stâna la munte este făcută din bârne de brad orĭ de fag, orĭ și numai din gard de nuiele, la câmp este numai din nuiele orĭ de scândurĭ și mobilă pe róte, pentru a-o puté muta din un loc într'altul. Adăpost pentru oi construit anume, nu esistă decât un gard ușor numit strungă, pentru a le ținea nóptea și pe timp urît la olaltă, ca sĕ nu se împrăștie. La munte décă le surprinde viscolul și zăpada se refugiază și găsesc adăpost după cele petriĭ, orĭ sub cei bradĭ și molidĭ seculari până trece furtuna; în Bărăgan pasc în cele găvane în forma unui cuib de pasĕre, unde nu le ajunge așa crivĕțul; décă le surprinde crivĕțul și omĕtul la câmp deschis, atuncĭ este mai rĕu, căcĭ le duce până în Baltă, fără a se puté opri. De multe-orĭ le înemețesce și întroenesce cu totul. Pentru iernat în Bărăgan și pe cele moșii marĭ dela câmp, le fac drept adăpost câte o perdea ușóră din partea Crivĕțului, orĭ după cele șirĭ colosale de paie, séu saviane.

Cu Septemvre scobor cu tóte la câmp și ocupă pășunile din miriștĭ și porumbiștĭ, unde pășunéză ḑiua și nóptea, trecĕnd de pe o moșie pe alta, cu învoială și fără învoială tindĕnd tóte spre Baltă. Décă vara a fost bună, sterpele, cârlanii și berbecii scobor grase dela munte, nu însĕ mânzările, care au fost mulse tótă vara de câte 2—3-orĭ pe ḑi. Ele trebue sĕ prindă ceva putere la câmp înainte de a da iérna peste ele, și înainte de a se desvolta prea tare mielul în ele, fiind deja tóte burtóse.

Acestea sunt obiceiurile mocanilor noștri de astădĭ, rĕmase de sute de anĭ la dĕnșiĭ în vigóre, acelea erau în tocmai în vigóre și la ceialalțĭ românĭ din Transilvania și Ungaria. În învoelile Românilor din părțile Beiușului făcute cu capitolul episcopiei catolice de Orade dela 1374 se ḑice, că Românii continuă și acum viața lor nomadă după obiceiurile străvechĭ și originale ale lor, și pentru a pasce pe domeniile aceluia, ei sunt obligațĭ sĕ dea fie-care la Rusalii dijma din oi în loc de quinquagesimă, apoi la Sf. Măria mică, când se fac stânile, câte o *óie de fie-care tîrlă*, și prin luna lui Decemvre dijma din porcĭ. Chineziĭ au sĕ strîngă dijma din oi și din porcĭ după convențiunea făcută, și ei sunt scutițĭ de ea pentru persóna și averea lor, dér dĕnșiĭ au sĕ dea fie-care pe an câte o jumĕtate de pănură o pătură de șea și câte un caș, apoi toțĭ Românii sĕ dea în fie-care an la olaltă câte un cal.

Apoi Ferdinand I ca rege al Ungariei în 1564 ia mĕsurĭ energice, ca mocanii și alțiĭ sĕ nu mai pótă dosi și trece cu turmele lor dintr'o țéră în alta pe timpul recensămĕntului oilor și nicĭ a-șĭ părăsi satele.

Pe lângă industria de casă românéscă fórte desvoltată, care prelucra tóte produsele și derivatele oilor, cum la puține popóre se găsesce mai bine, mai veni în ajutorul oviculturei române stabilirea Sașilor în Ardeal și a diferite colonii germane pe la orașe și tĕrgurĭ, carĭ cu manufacturele lor deteră un nou avĕnt industriei și întemeiară manufacturĭ nóue, între carĭ vigurile de postav, loden, flanele etc. Regele Matia Corvinul interḑice la 1487 ungurenilor cumpĕrarea de piei de óie din Moldova și exportul de oi grase în Muntenia, și pe cei ce o fac îl amenință cu confiscarea averilor, și décă funcționarii vor fi negligențĭ în esecutarea ordinelor egale, va însărcina pe locuitorii din țéra Bârsei, ca ei sĕ împedece exportul de oi din țéră. Acéstă oprire este cu 100 de anĭ anterióră datei când s'a oprit exportul de lână din Scoția 1598. Acésta se póte esplica în douĕ moduri, séu că regele voia sĕ pună capĕt regimului păstoral al Secelenilor și Țuțuenilor, séu ca el voia sĕ împedece numai exportul de oi grase în Turcia peste Muntenia, pentru a le ține în țéră în favorul consumațiunei interne.

(Va urma)

Timp frumos și timp ploios.

Observațiunĭ populare.

Pe lângă observațiunile științifice sunt o mulțime de observațiunĭ populare asupra timpului, făcute de marinarĭ, de ciobanĭ și de cei ce trăesc la câmp, carĭ observă natura în tot momentul ḑiua și nóptea. Aceste observațiunĭ se aplică la vĕntul ce suflă, la norii ce trec, la lună, la sóre, la rouă și la animalul la care instictul și sensibilitatea provóca mișcărĭ interesante de observat. Câte-va din aceste observărĭ s'au transformat chiar în ḑicĕtóre și proverbe carĭ, cu tóte desmințirile sunt considerate ca adevĕrate la țéră.

Indicațiunile populare enumerate aci sunt bazate pe observațiunĭ generale; ele au cel puțin meritul de a nu avea pretențiunea de a prevede timpul mai depărtat.

Norii. Norĭ, aglomerațiune de aburĭ de apă condensațĭ în atmosferă, sunt în intimă legătură cu schimbările de temperatură.

O convențiune internațională i-a clasat în ordinul următor: 1) *cirrus;* 2) *cumulus;* 3) *stratus;* 4) *nimbus.*

Când norii sunt micĭ, risipițĭ pe cer, asĕmĕnându-se cu fulgĭ de lână séu cu pene ce sbor (*cirrus*), ei sunt de multe orĭ formațĭ de părticele micĭ de ghiață și aduc o schimbare de timp. Acești norĭ sunt fórte sus (8000 m.) Când norii se grămădesc ca nisce munțĭ séu ca stîncĭ superpuse (*cumulus*), când ei sunt mai numeroșĭ séra, sĕ te aștepțĭ la plóie séu la furtună. Când straturile de norĭ limitate de linii orisontale (*stratus*), carĭ se vĕd de obiceiu la răsăritul séu la apusul sórelui, urméză direcțiunĭ opuse, poțĭ sĕ te aștepțĭ la o schimbare de timp. Când norii sunt jos, de colóre cenușie, fără formă caracteristică (*nimbus*), dĕnșii se transformă des în plóie séu în zăpadă. Norii cu contururĭ pronunțate și eșițĭ, anunță plóia, pe când norii avĕnd o formă nepronunțată, sunt un semn de timp frumos. Norii venind dela mĭadă-ḑi, și schimbând des direcțiunea, anunță plóia.

Cița. Cița se formézā în atmosferă de câte-orĭ aburĭ de apă se găsesc la temperatură superióră aceleia din aerul, în care se află.

Cița e de aceeașĭ natură ca și norii. Când cița stă pe munțĭ, se întinde și sĕ lasă în jos, e de prevĕdut, că va ploua în curênd. Când cița se ridică și se risipesce, e de prevĕdut un timp frumos. Cița abondentă la nord și nord-vest, anunță timp frumos, plóie, décă ea domină la sud și sud-vest.

Plóia. Décă plouă după un timp limpede dela 4 la 9 óre diminița, sórele strălucesce de obicei înainte de 12; décă plóia începe pe un timp întunecos séra va ploua și a doua ḑi.

Roua. Décă nu cade roua după o nópte limpede, plóia e sigură. Roua, care după apusul sórelui, prevestesce un timp frumos. Când roua cade pe un timp întunecos, e semn de plóie.

Luna. Se atribue lunei o influență meteorologică, pe care nu a avut'o nicĭ odată. Progresele observațiunilor riguróse, arată, că luna nouă chiar dă resultate cu totul discordante, astfel că sunt tot atâtea fapte positive, cât și negative.

Luna înconjurată de cercurĭ colorate concentrice, apropiate de dĕnsa, indică de multe-orĭ schimbare de timp. Cercurile sunt produse de presența în sferele înalte ale atmosferei, a picăturilor de apă. Décă cercurile luminóse devin din ce în ce mai micĭ și iau o colóre albuie, plóia e probabilă. Décă, din contră, diametrul lor se mărésce, precum și trasparența lor, este un semn, că picăturile de apă evaporéză în atmosferă: plóia nu e de temut.

Un alt fenomen optic este presența împrejurul sórelui séu al lunei, al unui mare, cerc albui; câte odată sunt douĕ. Aceste cercurĭ sunt produse de jocul luminei pe acele de ghiață carĭ plutesc la marĭ înălțimĭ; presența lor e de obiceiŭ un semn de plóie, de zăpadă.

Córnele lunei limpedĭ și bine desinate, prevestesc un timp frumos, rĕu desinate ele prevestesc timp urit.

Sórele. Décă sórele rĕsare séu apune pe un cer limpede, prevede un timp frumos; décă e înconjurat de norĭ, e semn de plóie. Norii gălbui indică furtună, norii roșii vînturĭ puternice. Când sórele diminița e cam întunecat acoperit cu un fel de ceță, e de prevĕdut o ḑi frumóșă. Un sóre palid e semn de plóie.

Animalele-Barometru. E un *semn de timp frumos când:* rĕndunelele sbóră sus, trîntorii și vespele se arată de diminița în numĕr mare, mușcele și țințarii sbóră jucându-se în aer la apusul sórelui, paianginii țes cu activitate.

Plóia e imminentă când: pisica strănută, și sĕ spală cu laba după urechĭ, cânele face o gaură în pămĕnt, urlă când plécă cine-va, vitele culcate își ling piciórele de dinainte, se culcă pe partea dréptă, se frécă de stîlpĭ, rațele sbóră măcănind și se afundă în apă, porumbeii se întorc târdiu la porumbarĭ, găinele se vîră în praf mai mult ca de obiceiŭ, păunul strigă, rĕndunelele sbóră rădĕnd pămĕntul, broștele cântă mut, albinele nu se depărtéză de stup și sunt întărîtate, muștele înțépă, vermii es din pă-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

mênt, paiangenii se retrag în colțurĭ, șórecii fac multă gălăgie.

Plantele-Barometru. — Când trifoiul se ridică, plóiă. Décă foile se ridică, furtună. Décă foile Cucului se închid încetinel, furtună. Décă flórea Rochia rêndunicei se închide, plóiă. Décă flórea Măcrișului se deschide, timp frumos; décă se închide, plóiă, viscol. Décă flórea Lăptucei se deschide, plóiă.

Un sat român în Caucazia.

Pe malul Caucasian al Mărei Negre, acolo unde se află têrgușorul vestit Soci, de lângă orașul Suchum-Kale, la depărtarea ca de 80 verste dela Novorosiisk, esistă astădĭ o colonią agricolă Crînița, numită și Eropa, după numele întemeiatorului sĕu.

Colonistii acestui sat românesc în Caucas trec drept proseliții lui Tolstoi, deși acești coloniștĭ protestéză, dicênd, că n'au nimic a face cu ideile sociale ale lui Tolstoi, mai cu sémă fiind-că colonia lor e creată mult înainte, că comitele Tolstoi și-ar fi esprimat în public ideile sale sociale.

Colonia acésta de agricultorĭ este formată de moldovenii din Basarabia și de rutenĭ, toțĭ ómenĭ cu cultură superióră, carĭ au ajuns la convingerea, că pentru un om cult și cinstit, astădĭ e mult mai avantagios a părăsi orașele și a deveni simplu agricultor.

Colonia „Crînița" e visitată mult de tinerimea studiósă și de alte persóne, pentru carĭ esemplul muncei fisice, cu care se îndeletnicesc acești coloniștĭ inteligenți și culți, este fórte salutar.

Visitatorii coloniei Crînița séu Crîn, cum i-se mai dice, adese-orĭ sunt numai nisce ómenĭ curioșĭ; firesce cum că astfel de mosafirĭ displac coloniștilor. Odată colonia a fost visitată de 12 persóne, fără ca coloniștii sĕ fiă preveniți. Pentru-ca astfel de lucru sĕ nu se mai întêmple, colonia a crequt de cuviință a face o publicațiune, prin care a anunțat, că, fiind ómenii ocupați, rógă pe visitatorĭ a nu-i visita fără prealabilă prevenire și permisiune. Odată la Crînița au venit patru fete eleve ale școlelor secundare și doi studenți au venit pe jos și istoviți de obosélă, au declarat coloniștilor, că scopul visitei lor e curiositatea de a vedea pe nisce țĕranĭ cărturarĭ.

— Dér, pentru Dumnedeu, suntem altfel făcuți noi ca alții!!

Firesce, că în acéstă esclamațiune e multă modestią.

Unul din visitatorii coloniei descrie astfel viața coloniștilor moldovenĭ și ukrainenĭ, toțĭ de origine din Basarabia și guvernamintele Herson și Podolia.

Colonia Crînița e aședată pe un mal pitoresc al mării Negre, o aleie, umbrită de arborĭ duce până la mal, unde se află edificiile coloniei. Imprejur sunt viile, mai departe lanurĭ cu bucate.

„Am fost întêmpinat de un om spătos, înalt, îmbrăcat țĕrănesce. Ochii acestui țĕran scânteiau de acea lumină, care tradéză pe un om cult și inteligent. El lucra ceva lângă un hambar, și vĕdêndu-ne, lasă lucru și ne învită în casă. Odaia pentru musafirĭ era fórte curată, cu douĕ paturĭ, masă, scaune și un scrin, alăturea de acéstă odaie e un salon spațios, cu pianino și cu nisce băncĭ de lemn nevăpsite. In acest salon se dau serate dansante iarna, ér vara, aci copiiĭ coloniștilor învață musica și canto.

„Abia ne-am spălat de drum, și am fost poftiți la masă. Intrând în sufragerie (odaia de mâncare) am găsit acolo strînșĭ deja vr'o 20—25 femei și bărbați, împreună cu o dróie de copii. Femeile erau cu picióre le góle, cu testemele pe cap, în cămașe și fuste, bărbații în costumul obicĭnuit de țĕranĭ, încălțațĭ unii cu cisme, alții cu opincĭ, ér alții desculțĭ. Toțĭ acești coloniștĭ cu familiile lor mănâncă împreună, dér sunt familii, carĭ gătesc masă și nu vin la ospătăria obștéscă. Menuul prânzului a fost următor: borș cu carne și varză, după borș s'a servit friptura de vițel și s'au pus pe masă câte-va garafe cu vin colonial fórte bun.

0Acest vin, coloniștii 'l vînd bine la Tiflis și alte orașe din Caucas. Mâncând aceste bucate gustóse și sănătóse, bênd din acest vin nefalsificat, mĕ gândeam, că décă toțĭ lucrătorii de câmp ar mânca așa, de sigur, că n'ar mai esista nicĭ revoluțiunĭ, nicĭ revoluționarĭ, nicĭ rĕscóle, nicĭ răsvrătitorĭ.

„După masă, coloniștii se împrăsciară pe la casele lor, pentru a-se odihni puțin. Cu noi, óspeții, a rĕmas numai unul, pentru a-ne servi de cicerone (conducĕtor), la inspecția coloniei.

„Colonia Crînița se compune astădĭ din cincĭ-decĭ familii, mai esistă însĕ și un cătun mic în care locuiesc vr'o 10 ómenĭ.

— „Cât pământ aveți?", întrebai eu pe ciceronele nostru.

— „Am avut la început numai 250 de desetine, dér acum am mai cumpĕrat încă un petec de pământ ca de o sută de desetine. Altă-dată la Crîn au fost peste 800 de moldovenĭ din Basarabia, dér aprópe toțĭ au părăsit Crînița și unii s'au întors, alții s'au strămutat în alte sate din Caucas Satul nostru nu esistă decât de 15 anĭ, e bine vĕdut de țĕranii vecinĭ, carĭ toțĭ sunt cazacĭ; acești țĕranĭ adeseorĭ vin pe la noi pentru sfaturĭ și introduc pe la ei modul nostru de gospodăriă. In satul căzăcesc Beregovaia, fórte apropiat de colonią, țĕranii au introdus metode sciențione de agricultură, luându-se după ceea-ce fac coloniștii din Crînița. Tot din satul acesta vine în colonią preotul pentru a face sfeștania și a boteza copiiĭ.

„Am visitat harmanul coloniei, apoi hambarele, pivnițele pentru păstrarea zarzavatului, grădina splendidă de zarzavat, băile coloniei, pivnița boltită, fórte vastă de vinurĭ, unde am găsit peste 15 femei, ocupate cu sigilarea vinului în butelii."

In general, colonia acésta e mai mult vinicolă, viile sale au devenit deja renumite în Caucas. Colonia are o școlă froebeliană, un leagăn public, o școlă primară; din acéstă școlă, copiiĭ întră în școlele statului.

(„Cronica".)

MULTE ȘI DE TOTE.

Vîndarea pĕrului.

Puținĭ ómenĭ știu, că la Morlans, o mică comună din Pireneii de jos, se face un têrg de... pĕr.

Acest têrg se ține în fie-care Vinerĭ.

Cumpĕrătorii soseso și încep sĕ se plimbe pe unica stradă a comunei.

Ei sunt armațĭ cu niște fóarfece marĭ, carĭ sunt legate cu curele de brâu.

Tinerele fete, carĭ voesc sĕ-și vîndă códele de pĕr, stau în pragul casei lor.

După-ce se face învoiala, cumpĕrătorii examinéză pĕrul.

Prețul variază dela 3 până la 20 de lei.

După-ce se termină tratativele, cumpĕrătorul pune banii în mânile fetei și, cu fórfecele dela brâu, îi retéză códele și plécă pe aci încolo.

*

Este oprit a sbura.

Ordine și regulă trebue sĕ fie orĭ unde pe lume, dér mai cu sémă în Rusia. In țéra acésta polițistul este cel mai mare domn și vai de acela, care pĕcătuesce în potriva regulei, séu în potriva aceleia, ce poliția dice, că-i regulă. Natural, că față cu asprimea poliției este mare respect în tóte părțile și póte tocmai respectul acesta este pricina, că noi astădĭ nu umblăm cu balonul, în loc de tren. Ce s'a întêmplat? In provincia Archangel din Rusia un cetățén a inventat o mașină sburătóre. Mașina era gata, numai sĕ învêrtéscă un șurub, ca sĕ se ridice în aer, când de-odată cetățénul a început sĕ aibă îndoielĭ. Ce o sĕ dică poliția, décă el are sĕ încépă ca din senin a sbura? Póte sĕ plutéscă prin aer un cetățén rus, fără permisiune oficială, fără pașaport? Bietul om nu și-a bătut mult capul, ci a bătut la ușa *pristav*-ului și și-a descoperit îngrijirile. Pristavul a eșit imediat la fața locului, a esaminat mașina și a declarat, că e un aparat fórte ingeniós, dér despre permisiunea sburării n'a dis de-ocamdată nicĭ un cuvênt. Lucrul acesta trebue studiat întâiŭ. Se vadă întâiŭ, ce spune legea? Pristavul s'a închis în casă și a început sĕ consulte colecția de legĭ *Savod takinov*. Douĕ septĕmânĭ de dile a studiat bietul pristav dina și nóptea, fără sĕ ajungă la vr'un resultat. In colecția de legĭ nu se găsea paragraf relativ la sburat. In Rusia însĕ totul e oprit, décă nu spune paragraful anume, că-i permis. Ce sĕ facă pristavul? A chemat la sine pe inventator și i-a declarat, că nu-i permite sĕ sbóre. In Rusia numai paserea are dreptul sĕ sbóre, un cetățén cinstit trebue sĕ umble pe jos. Nenorocitul inventator a rĕmas cel puțin cu mângâierea, că el ar fi putut sĕ inventeze balonul dirigiabil, décă nu l'ar fi oprit poliția.

*

Cel-ce nu scie numĕra și scrie.

Intr'un oraș maghiar de pe pusta ungurésca trăia un comerciant de porcĭ fórte bogat cu numele Ciorba. Apropiindu-se odată alegerile, ce-i trăsnesce prin minte lui Ciorba, sĕ-și pună și el candidatura la deputăția. Un profesor din acel oraș scriind despre acésta candidatură spunea, că Ciorba nu scie nicĭ numĕra măcar, de scris nicĭ pomenire. A doua dĭ se întêlnesce candidatul cu profesorul în piață.

— Ce-am audit, d-le profesor, că ai scris despre mine, că nu sciu nicĭ măcar numĕra.

— Am avut îndrăsnéla.

— Vĕ rog sĕ veniți atuncĭ în prăvălia asta, sĕ vedem, care din noi doi scie numĕra mai bine.

In prăvălia, d-l Ciorba își scóte portofelul ticsit de hârtii de câte o miie și începe a numĕra din hârtiile acestea până la o sută.

— Acuma, te rog, sĕ numerĭ mai departe, d-le profesor.

Profesorul a trebuit sĕ recunóscă, că n'are destulă esperiență în numĕrarea hârtiilor de o miie.

— Sĕ vedem acuma, cum stăm cu scrierea. Vĕ rog sĕ-mĭ dațĭ douĕ polițe.

Pe una din acestea și-a mâzgălit cum a sciut numele.

— Pe cealaltă te rog s'o iscălescĭ d-ta d-le profesor, apoi sĕ le ducem la bancă, sĕ vedem, care din cele doue scrisorĭ este mai bună.

Calendarul sĕptĕmânei.

SEPTEMBRE (1901) are 31 dile. RAPCIU.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	9 † Ioachim și Ana	22 Toma Linus
Lunĭ.	10 M. Minodora	23 Tecla
Marți	11 C. Prof. Teodora	24 Gerhard
Merc.	12 S. m. Auton	25 Cleopa
Joi	13 Cornelia Sut	26 Ciprian
Viner	14 † **Inălț. Sf. Crucĭ**	27 Cosma și Dăm.
Sâm.	15 S. Nichita	28 Venceslau

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 20 Septemvre 1901.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	12	80
„	Grâu mijlociu . . .	12	60
„	Grâu mai slab . . .	12	30
„	Grâu amestecat . .	11	—
„	Sĕcară frumósă. . .	7	—
„	Sĕcară mijlociă. . .	6	80
„	Orz frumos	6	60
„	Orz mijlociu. . . .	6	20
„	Ovĕs frumos. . . .	4	80
„	Ovĕs mijlociu . . .	4	40
„	Cucuruz	8	60
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	9	40
„	Mazăre.	15	20
„	Linte	16	20
„	Fasole	11	—
„	Sĕmênță de in . . .	27	20
„	Sĕmênță de cânepă .	8	80
„	Cartofĭ.	1	70
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
„	Carne de porc . . .	—	96
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt .	44	—
„	Sĕu de vită topit . .	72	—

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***
Redactor responsabil: ***Traian H. Pop.***

Med. Univ.
Dr. August de Lemény.
Brașov, Strada Prundului Nr. 5.
Ordinéză dela 8—9 a. m. și 2—3 óre p. m.

Nr. 1528—1901.

PUBLICAȚIUNE.

Ospĕtăria comunei Șărcaia, aflătóre în casele comunei, **ce constă din 7 odăi, 2 localități deschise, 1 sală mică, 2 bucătării, 4 pivniți, pod, 2 grajdurĭ, șopurĭ** și din alte localități, **se esarêndéză pe 6 anĭ** începênd din 1 Ianuarie 1902 până în 31 Decemvrie 1907, — în 28 Septemvrie a. c. la 10 óre a. m. pe cale de oferte.

Ofertele referitóre cu vadiŭ de 5% a sumei recomandate sunt până la terminul esarêndărei a se trimite la primăria subscrisă.

Condițiunile de licitare sub órele oficióse sĕ pot vedea în cancelaria comunală.

Șărcaia, în 12 Sept. 1901.

(217,1—1.) *Primăria comunală.*

Nr. 13872—1901.

Licitațiune cu oferte.

pentru închirierea unei bolte, a unui magazin și a unei locuințe în casa nr. 17 din Têrgul Inului,

In casa orășĕnéscă nr. 17 din Têrgul Inului (folosită până acum drept casa de amanetare) sunt a se da în chirie pe timp de 6 anĭ încaperile înșirate mai jos.

Spre acest scop se va ține licitație cu oferte în localul oficiului economic orășĕnesc **în 3 Octomvre 1901 la 10 óre a. m.**

Obiectele de închiriat sunt următórele:

1) O boltă mare cu un portal de 10 metri lungime, planul pădimentului de 78 m.□, lângă acésta un magazin de 68m □ și sub ea o pivniță boltită de 40m. □.

2) Un magazin boltit de 40m. □.

3) O locuință frumósă și spațiósă în etagiul I, în curte constătóre din 3 odăi, antichambră, cuină, șopru de lemne și pod.

Localitățile aci înșirate chiriașul le póte lua în folosință în a doua jumĕtate a lunei lui Octomvrie.

Condițiunile de ofert și cele ale contractului se pot lua în vedere în localul oficiului economic orășenesc tot-déuna înainte de prând dela 8—12 óre.

Ofertele în scris, provĕdute cu timbru de 1 corónă și cu vadiu de 10% au a fi presentate cel mult până la 3 Octomvrie 1901, 10 óre a. m. la mâna șefului din despărțĕmêntul economic orășenesc, d-l senator Oskar Alesius séu a locțiitorul sĕu; oferte întrate mai târdiu nu vor fi considerate; ofertele au se conțină și declarațiunea, că oferentul cunósce condițiunile de ofert și ale contractului, și că sĕ supune acelora necondiționat.

In ofert oferentul are sĕ-și arete clar și limpede, numele și locuința precum și suma chiriei anuale ce o oferesce, scrisă atât cu cifre cât și cu litere.

Brașov, în 7 Septemvre 1901.

2—3,262. *Magistratul orășĕnesc.*

DE VÊNDARE

Casele din Scheiŭ, Strada petrósă Nr. 7 sunt de vîndare din mână liberă. — Informațiunĭ mai deaprópe sĕ pot lua dela d-l *Dumitru Pascu*, proprietar, Strada Prundului Nr. 47. (3—3.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Un învăţĕcel,

care a absolvat 3 clase reale séu gimnasiale, se pimeşte în prăvălia subsemnatului. Se cere cunoscinţele limbilor *română, germână şi maghiară.*

Nic. Duşoiu,
Braşov.

Casà de închiriat

în strada Căpitanului Nr. 14 (Scheiŭ) în etagiul I, locuinţa din 3 odăi, bucătărie, pivniţă etc. şi în parter 1 prăvălie, 3 odăi, bucătărie.

A-se adresa la **Ioan Zamfir**, proprietar, Podu lui Grid Nr. 4.

269,1—1.

Concurs.

Pentru **ocuparea postuluĭ de comptabil-cassar**, la Asociaţiunea de consum „Comoara" din Sasca-montană, sĕ escrie prin acésta concurs cu termin **până la 20 Octomvrie st. n.** cu un salariŭ anual de 1000 una mie coróne, carele cu timpul sĕ va ridica. Rugările adresate d-lui Justin Chirilla not. cerc. în Szászkabánya întrate mai târdiu, nu se vor lua în considerare. Postul sĕ ocupă cu 1 Decembre st. n. a. c. Comptabilii esperţi în ramul manufactureĭ vor fi preferiţi.

270.1—1 *Direcţiunea.*

JACOB L. ADLER & FRATELE

societate de bancă în comandită,

Braşov.

Capital deplin vĕrsat: 800.000 Coróne.

societar comanditar:

Banca comercială pestană ungară în Budapesta

(Pester Ungarische Commercialbank in Budapest.)

Capital deplin vĕrsat: 30,000.000 C. Fonduri de reservă: 24,000.000 Cor.

Ramuri de afaceri:

Escompte **de cambii** interne şi esterne sub condiţiunile cele mai avantagióse.
Efecte de totfelul **sĕ cumpĕră** şi **sĕ vênd** după cursul oficios de ḑi.
Losuri trase precum şi alte hârtii de valóre sortate se escompteză fórte coulant,
Cupóne sĕ rescumpĕră liber de orĭ-ce provisiune.
Monede **si sorte de bani strĕini se cumpĕră** şi **se vênd** în tocmai după cursul oficios de ḑi.
Chèquri şi accreditive sĕ edau pe tóte pieţele europene şi transocianice.
Lombarduri **pe hârtii de valóre** se dau pe lângă interese corespundĕtóre.
Asigurări de losuri şi acţii. contra perderei în cas de sortare încă se primesc. Tarifa de premii la cerere se dă separat.
Depuneri **se primesc spre fructificare** în formă de **Con o-Curent** séu pe termine fixe.
Deposite **de hârtii de valóre şi documente** spre administrare, spre păstrare şi în formă închisă, **sĕ primesc** pe lângă o taxă neinsemnată,
Promese se edau pentru tóte tragerile. **Tragerile** se revidéză gratuit.

Tóte hârtiile de valóre, carĭ conform prescriselor militare sunt admise pentru:

Cauţiunĭ de căsătoriĭ militare

le putem procura întocmai după cursul eventual de ḑi.

Cu privire la **convertirea** (schimbarea) la hârtiĭ de valóre, pentru cauţiunĭ de căsătoriĭ militare deja esistente în alte hârtii de valóre mai sigure şi mai rentabile, suntem gata a da orĭ-ce informaţiunĭ, precum şi a lua asupra nóstră convertirea pe lângă condiţiunile cele mai avantagióse 9—30. 242)

Preţuri de fabrică originale.

Linoleum,
Covóre,
Perdele,
Couverture,
Stofe de mobile,

recomandă în mare asortiment
cu preţurile cele mai ieftine.

Deposit de fabrică
Robert Weber.

(3—3.)

Cel mai mare asortiment.

15 bucăţi 3 fl. 05 cr.

In viaţă nu se mai dă rară ocasiune de a puté cumpăra numai cu 3 fl. 05 cr.

următórea splendidă colecţiune de obiecte:

1 **pompos orologiŭ** de busunar **Ancker-Remontoir** de nickel, séu suflat cu argint, cu capac fórte frumos gravat, cu chipul Maj. Sale Regelui, séu cu a sfinţieĭ Sale Papei, care merge regulat garanţie 3 anĭ.
1 **lanţ Goldin adevĕrat,** séu nickel.
2 **inele goldin** imit. în faconul cel mai nou, cu briliante imit.
2 **nasturi** pentru mangete, aur dublu cu mechanism.
3 **nasturi** de chemisettes,
1 **nasture** pentru guler,
1 **ac** elegant de cravată,
1 **etui** pentru Ciasornic-Ancker.
1 **oglindă de busunar** cu etui.
1 **păreche de cercei** de argint, cel mai nou façon.

Tóte aceste 15 obiecte de podóbă, la olaltă cu orologiul **Ancker-Remontoir** costă

numai 3 fl. 05 cr.

Aceste 15 obiecte, dér în locul ciasornicului Ancker-Remontoir, un alt orologiŭ Patent-Jubileu de Goldin, carĭ inlocuesc pe deplin un orologiu de aur, şi garanţă de 3 anĭ, **costă numai 6 fl. 10 cr.** — Ceea ce nu convine, bucuros se înschimbă, séu se înapoiază banii, astfel că e eschis orĭ-ce risic. — Asemenea anunciurĭ sunt imitate.

Comandele se pot face cu banĭ gata, orĭ cu rambursă (Nachnahme) dela

E. HOLZER, deposit en gros de orológe şi giuvelii.

în Kracovia, (Krakau Stradom 18) în Austria.

Liferantul Asociaţiei oficianţilor de stat austriacĭ c. reg.

Preţurĭ curente ilustrate se trimit **gratis şi franco.** 3—15

BANCA generală de asigurare mutuală „TRANSSYLVANIA"

Fondată la anul 1868 **în Sibiiu.** Fondată la anul 1868

Asigură în condiţiunile cele mai avantagióse:

a) contra daunelor de **Incendiĭ şi explosiune,** edificii de locuinte şi de economie, **magazine de mărfurĭ, mobile, îmbrăcăminte, rufe, carĕ si vite** de tot soiul, **producte** de câmp şi de recoltă.

Asigurare favorabilă în paşşal în condiţii avantagióse,

mai departe: **biserici, mănăstiri, edificii parochiale şi edificii domeniale, stabilimente de fabricĭ, morĭ** etc.

b) **Pe viaţa omului** în conbinaţiunĭ deosebit de favorabile, prin carĭ capitalele asigurate sĕ pot folosi atât pentru asigurarea viitorului familiei (cas de mórte) cât şi în casul ajungerii unei etăţĭ fixate a asiguratului. — Asemenea se pot încheia asigurărĭ de zestre pentru copii, precum şi rente viagere.

c) **Asigurărĭ de spese de înmormêntare** în 3 modalităţĭ diferite, pentru sume **dela 50—400 corone, fără cercetare medicală.** In cas de mórte **sumele asigurate se solvesc imediat.**

Prospecte şi formulare de oferte se dau gratuit.

Informaţiunĭ sĕ dau şi oferte se primesc la

Agentura principală a băncii de asigurare „TRANSSYLVANIA"

în Braşov, Strada Mihael Weiss nr. 24.

Agent principal: Heinrich Hermann. 25—52.(100)

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.